

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: Изменама Закона се, између осталог, решава проблем за особе које су биле обухваћене социјалним програмом Владе за решавање вишка запослених у процесу рационализације, реструктурирања и припреме за приватизацију

КОНТАКТ ЦЕНТАР

Радним данима
8-15h

0700/017-017

по цени локалног позива

011/3060-680

за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

УСВОЈЕНЕ ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ ЗАКОНА О ПИО

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР:

Драгана Калиновић

РЕДАКЦИЈА:

Милена Јовановић
Париска бр. 9,
11000 Београд,
011/2030-742
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2030-743
факс: 2638-201

РЕДАКЦИЈА ЗА ВОЈВОДИНУ:

Мирослав Мектеровић
Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад
021/487-7754,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail:
miroslav.mekterovic@pio.rs

ШТАМПА:

Штампарија
ЈП „Службени гласник“
Београд

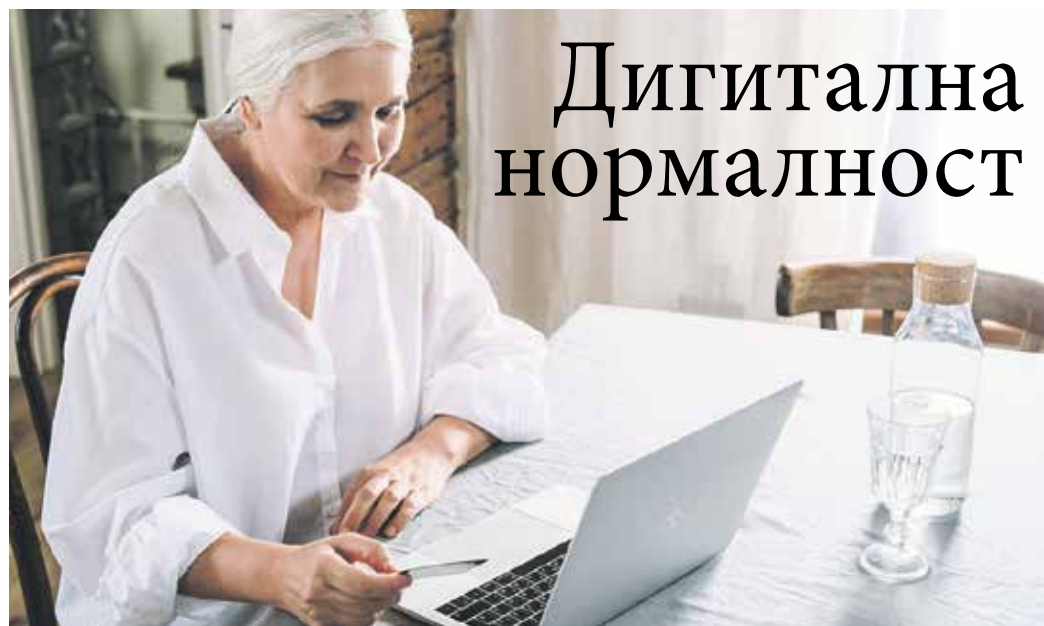
ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2030-743

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

ТВ Новости су још 1969. године писале о телевизору будућности: „Права магија телевизије сутрашњице је што гледалац више неће бити пасиван... Свака кућа имаће везу са централним компјутером у телевизијској станици који ће моћи да услужује и снабдева потрошаче визуелним одговорима: уколико неко жели да му се обрачуна порез на доходак или ако домаћица жели да види како се справља неко јело, и компјутер ће преко екрана послати одговор...“

Пола века касније онлајн позоришта, концерти, музеји, курсеви, као и лечење путем интернета, чак и видео кафенисање у време епидемиолошких мера, омогућили су нам превазилажење бројних препрека. У априлу 2021. интернет је користило чак 4,7 милијарди људи у свету, што је око 60 одсто глобалне популације. За годину дана број интернет клијената се повећао за 300 милиона, а чак 4,33 милијарде је на друштвеним мрежама.

У Србији је прошле године 81 одсто домаћинства имало мрежни прикључак, што је за 0,9 одсто више у односу на 2019, а 8,1 одсто у односу на 2018. годину. Али јаз у погледу заступљености рачунара изражен је код структуре домаћинства према приходу. Подаци Републичког завода за статистику показују да рачунар већином поседују домаћинства којима месечни приход премашује 600 евра (95,7 одсто), док међу домаћинствима с приходом до 300 евра рачунар има само 48 одсто. Очекивано је, ипак, да је у омасовљавању употребе интернета све више и старијих.

Према подацима Еуростата (Европска статистичка служба), у последња три месеца 2020. Данска бележи највећи удео (94 одсто) људи од 65 до 74 године који су користили интернет, затим Луксембург и Шведска (обе 91 одсто), Холандија 90 одсто. Насупрот Скандинавцима, најмање корисника интернета међу старијом популацијом је у неким балканским државама чланицама ЕУ.

Према истраживању Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге, у Србији је у мају 2018. пет пута мање особа у популацији 65 плус користило интернет од млађих испитаника. Подаци фирме Ериксон, међутим,

охрабрују јер показују да старији користе интернет данас више него икад. Дигитална искљученост и мањак вештина на интернету сигурно имају негативне последице по старије, поготово у области здравствене заштите, јер све више услуга и производа из ове области мигрира на мрежи.

Када се споје праве вредности, и традиционалне и савремене, настаје права интеракција. Такав spoj је познат и у науци – класичан приступ у медицини и нове технологије. Наиме, телемедицина је начин да се коришћењем информатичких и комуникационих технологија пренесу медицински подаци са једног на друго место, чиме се медицинске услуге пружају без обзира на то где се физички налазе лекар и пацијент. Телемедицинске апликације подразумевају теледијагностику, телеконсултације, телемониторинг, теленегу, телеконзилијум и приступ на даљину информацијама које се налазе у базама података. Само 11,8 одсто породичних лекара и педијатара у САД је користило телемедицину у 2016, а два месеца од почетка пандемије само девет одсто лекара примарне здравствене заштите је није користило.

Почетком пандемије порасла је потрошња интернета али, тврде стручњаци, то може лоше да утиче на квалитет и проток интернет саобраћаја. Поред тога, Светска здравствена организација указала је на инфодемију – израз који је настао паралелно са пандемијом, упозоравајући на једнаку опасност од велике количине непроверених, непримерено пласираних, нетачних информација које оне лаковерније доводе у заблуду.

Иако је у 20. веку увођење дигиталних телекомуникација и интернета, као и мобилне телефоније, изнедрило размену информација неслућених размера, телефон је и данас најчешће технолошко средство за телемедицинске активности, као што је позивање хитне помоћи.

Сајт Популар механик предвиђа, међутим, у наредних пола века конекцију без физичког уређаја и персонализоване податке, а такозвани биоподаци омогућиће људима да прате своје здравствено стање, што ће, сматрају научници, утицати и на продужетак животног века.

Јелена Оцић

ОД 1. ЈУЛА У ПРИМЕНИ НОВИ СТАТУТ РФ ПИО

Ефикасније уређење рада Фонда

Надлежност за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања по месту пребивалишта је важна измена у Статуту Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, који се примењује од 1. јула 2021. године.

То, практично, значи да су за решавање о правима из пензијског и инвалидског осигурања надлежне филијале у којима подносилац захтева има пребивалиште. Само у случају да подносилац захтева нема пребивалиште, односно боравиште на територији Републике Србије, надлежна за решавање је организациона јединица на чијем подручју је последњи пут био осигуран. О поводима за измену Статута разговарали смо са замеником директора РФ ПИО, Рељом Огњеновићем.

– Претходним Статутом је предвиђена надлежност за решавање о правима из пензијског и инвалидског осигурања филијале према последњем осигурању, а ако је од последњег осигурања прошло 12 месеци – надлежна је била филијала према пребивалишту лица. Разлози за овако одређену надлежност не постоје од када Фонд од Централног регистра обавезног социјалног осигурања и Пореске управе електронски преузима податке у матичну евиденцију о осигураницима – јасан је заменик директора.

Остваривање права код филијале последњег осигурања доводило је до проблема у случају када корисник има пребивалиште на подручју друге филијале, како због пријаве на здравствено осигурање, тако и због исплате оствареног права коју врши филијала на чијем подручју корисник има пребивалиште.

Реља Огњеновић, заменик директора РФ ПИО

– Наш приоритетан задатак је подизање ажурности и квалитета услуга које пружамо грађанима, и све новине којима приступамо су пре свега у том циљу. Ради превазилажења наведених проблема и растерећења појединих филијала, односно равномернијег распоређивања захтева за остваривање права, а самим тим и ефикаснијег рада Фонда, у интересу осигураника који права остварује у филијали на чијем подручју живи, новим Статутом надлежност за решавање о правима одређује се према пребивалишту, односно боравишту лица. Ако лице нема пребивалиште, односно боравање на територији Републике Србије, надлежна је филијала на чијем је подручју осигураник био последњи пут осигуран – прецизира измену Реља Огњеновић.

Подсећамо да филијале на чијим подручјима ради велики број лица, као што је Филијала за град Београд, имају огроман број захтева за остваривање права, а велики број подносилаца захтева не живи на подручју те филијале. Њихови предмети, по окончању поступка остваривања права прераспоредивани су у филијале на чијем подручју имају пребивалиште, с обзиром на то да су оне надлежне да врше исплату и да одлучују по свим наредним захтевима (за помоћ и негу другог лица, за породичну пензију и сл.).

– Због неравномерне оптерећености филијала, односно организационих јединица Фонда, која доводи до тога да филијале које су више оптерећене теже успевају да испоштују законске рокове за одлучивање по захтевима, као и у другим околностима које могу бити од утицаја на ефикасност рада Фонда, предложено је да Управни одбор може донети одлуку да је за решавање о правима из пензијског и инвалидског осигурања, у првом степену, надлежна друга филијала, односно друга организациона јединица. На тај начин ће се обезбедити ефикасније одлучивање и равномернија оптерећеност филијала, што је, пре свега, у интересу осигураника и корисника права. Растерећење филијала које су оптерећене већим бројем предмета у односу на друге, довело би до ефикаснијег коришћења људских ресурса и повећања ажурности, а самим тим и до значајног скраћења времена потребног за окончање поступка остваривања права, односно за доношење решења – истиче Реља Огњеновић, заменик директора Фонда ПИО. **Г. О.**

УСКОРО РЕХАБИЛИТАЦИЈА АУСТРИЈСКИХ ГРАЂАНА У БАЊИ КОВИЉАЧИ

Пут ка развоју здравственог туризма

Представници Специјалне болнице за рехабилитацију Бања Ковиљача и Завода за пензијско осигурање Аустрије потписали су 22. јуна ове године Уговор о пружању медицинске рехабилитације аустријским осигураницима, односно корисницима права на пензију. Потписивању уговора, који је закључен на три године, уз могућност продужења, присуствовала је министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, проф. др Дарија Кисић Тепавчевић и министар здравља Златибор Лончар.

Министарка Кисић Тепавчевић је нагласила да је ово први пут да један рехабилитациони центар у Србији потписује уговор са иностраним државним пензијским фондом

Са потписивања уговора

– Ово је велики дан за нашу земљу, будући да нам потписивање оваког уговора са иностраним државним пензијским фондом

отвара пут за развој медицинске рехабилитације, а наша земља са својим привредним карактеристикама и термалним изворима

има све предуслове за то – навела је министарка за рад.

Она је подсетила да Србија има изузетне билатералне односе са Републиком Аустријом на пољу социјалног осигурања, да постоји Споразум о социјалном осигурању који обухвата све гране, укључујући пензијско, инвалидско и здравствено осигурање и осигурање за случај незапослености, те да обе стране испуњавају све дужности и обавезе које тај споразум подразумева.

– Као илустрација наше сарадње је пример из 2020. године, када је аустријски носилац осигурања исплатио више од 128 милиона евра за кориснике права који живе на територији Србије, а у истом овом периоду наш Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање је исплатио више од 2,3 милиона евра за своје кориснике који живе на територији Аустрије – рекла је Кисић Тепавчевић.

Потписани уговор омогућава лечење аустријских осигураника и корисника пензија у Специјалној болници за рехабилитацију Бања Ковиљача за област мускулоскелетног система, са почетним капацитетом од 30 постеља.

Министар Златибор Лончар је рекао да постоји огроман простор за проширење свих видова сарадње, да су капацитети Србије много већи и да се нада да је ово само почетак даље сарадње.

Генерални директор Специјалне болнице за рехабилитацију у Бањи Ковиљачи, Александар Јокић, је изјавио да је ово велики дан за ту бању, али и за српску рехабилитацију, јер је потписан историјски уговор о партнерству.

– На нама је сада велика одговорност да испунимо ово што смо потписали, јер од тога не само да зависи наставак уговора, већ и могућност проширења посла и на остале центре за рехабилитацију у Србији – рекао је Јокић.

Министарка Дарија Кисић Тепавчевић је пре потписивања уговора разговарала са делегацијом Завода за пензијско осигурање Аустрије, коју је предводио генерални директор Винфрид Пингера. Пингера је рекао да је потписивање уговора врхунац изванредне сарадње Србије и Аустрије у овој области, да се на уговору радило годинама и да се радује што ће лица која живе у Аустрији, а која представљају највећу групу осигураника после Немаца, моћи да иду на рехабилитацију на матерњем језику.

Директор аустријског Завода је истакао да је уверен да је Бања Ковиљача једна од најбољих за ту врсту услуге, те да се радује будућој сарадњи.

Потписивању уговора присуствовала је и Драгана Калиновић, директорка Републичког фонда ПИО, која је активно сарађивала на пројекту од самог почетка, тачније од 2017. године, када је иницирана идеја о унапређењу сарадње Фонда и ПВА у корист осигураника и корисника.

Г. О.

РАЗГОВОР СА ЗОРАНОМ МИЛОШЕВИЋЕМ, В. Д. ПОМОЋНИКА

Усвојене измене и

Народна скупштина Републике Србије усвојила је средином јуна измене и допуне Закона о пензијском и инвалидском осигурању којима се решава проблем са којим су се суочавале особе које су биле обухваћене социјалним програмом Владе Србије за решавање вишка запослених у процесу рационализације, реструктурирања и припреме за приватизацију.

Усвојеним изменама и допунама Закона не мењају се услови за стицање права из пензијског и инвалидског осигурања, а о томе какве оне новине доносе разговарали смо са Зораном Милошевићем, вршиоцем дужности помоћника министра у Сектору за пензијско и инвалидско осигурање Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Шта се у новом закону мења у вези са утврђивањем висине превремене пензије осигураницима који су пре почетка примене Закона о изменама и допунама закона о пензијском и инвалидском осигурању из 2014. године били корисници права на посебну новчану накнаду (Опција 5), односно корисници новчане накнаде (Опција 3)?

– Овде је реч о лицима која су била обухваћена Одлуком Владе о утврђивању Програма за решавање вишка запослених у процесу рационализације, реструктурирања и припреме за приватизацију, а којима је у том тренутку до остваривања права на пензију недостајало до пет година – тзв. Опција 5, односно до две године – тзв. Опција 3. Међутим, због промењених услова за остваривање права на старосну пензију и увођења превремене старосне пензије изменама Закона из 2014. године, са применом од 1. јануара 2015. године, више није постојала старосна пензија по основу тзв. пуног стажа, па наведена лица нису испуњавала ни прописан услов за остваривање права на старосну пензију у погледу навршених година живота. Из тог разлога су била принуђена да се одреде за превремену старосну пензију, која укључује и тзв. пенале, односно трајно умањење износа пензије за сваки месец ранијег одласка у пензију пре навршених 65 година живота.

Имајући у виду околности које су довеле до наведеног проблема за кориснике из Опције 5 и Опције 3, као и то да претходни покушаји у решавању настале ситуације нису дали трајно решење, управо је уређење овог питања био основни разлог због кога се приступило изменама и допу-

Зоран Милошевић

нама Закона о пензијском и инвалидском осигурању у овом тренутку.

У складу са донетим законским решењем, висина превремене старосне пензије за наведене кориснике из тзв. Опције 5 и Опције 3 утврђује се на исти начин као висина старосне пензије. С тим у вези, Фонд ПИО ће у року од 60 дана од дана ступања Закона на снагу, по службеној дужности, односно у року од 60 дана од дана подношења захтева корисника превремене старосне пензије, донети решење у складу са наведеном одредбом Закона, на основу одговарајуће исправе о датуму прихватања социјалног програма.

Како ће се убудуће одређивати породична пензија иза смрти осигураника?

– Будући да превремена старосна пензија подразумева „пенале“, тј. трајно умањење утврђеног износа пензије за сваки месец ранијег одласка у пензију пре навршених 65 година живота, изменама Закона је уређено утврђивање висине породичне пензије иза смрти осигураника. Наиме, у складу са измењеном законском одредбом, породична пензија иза смрти осигураника се не одређује од превремене старосне пензије, већ од старосне или инвалидске пензије која би осигуранику припадала у часу смрти. На тај начин, корисници породичне пензије се доводе у повољнији положај, с обзиром на то да превремена старосна пензија више није основ за утврђивање висине породичне пензије иза смрти осигураника.

Како је усвојеним изменама и допунама Закона о ПИО уређен статус осигураника?

допуне Закона о ПИО

гураника пољопривредника који обављају уговорене послове, с обзиром на ангажовање пољопривредника према прописима о ангажовању на сезонским и другим пословима?

– Прописи о ангажовању на сезонским и другим пословима отворили су у пракси питање статуса осигураника пољопривредника који обављају уговорене послове по наведеном основу. Имајући у виду да прописи о пензијском и инвалидском осигурању подразумевају приоритетно осигурање и с тим у вези обавезу пријаве на осигурање са почетком обављања одређене делатности, односно одјаве осигурања са престанком обављања исте, изменама и допунама Закона извршено је прецизирање за случај када осигураник пољопривредник обавља уговорене послове.

Наиме, иако је осигурање по основу обављања уговорених послова приоритетно у односу на осигурање по основу обављања пољопривредне делатности, у циљу превазилажења проблема уоченог у пракси, прописано је да својство осигураника пољопривредника не престаје у случају обављања уговорених послова. На тај начин се спречава честа пријава и одјава осигураника пољопривредника и тиме им се омогућава да прихватају ангажовање на сезонским и другим пословима без бојазни за последице у односу на свој статус утврђен прописима о пензијском и инвалидском осигурању.

Најављена су и прецизирања у вези са утврђивањем стажа осигурања за тзв. фриленсере. На који начин је та област сада уређена?

– Још једно од питања која су тренутно актуелна уређено је овим изменама и допунама Закона, а тиче се тзв. фриленсера. У складу са новим видовима радног ангажовања, у одредбама Закона о пензијском и инвалидском осигурању фриленсери су још одавно препознати као осигураници самосталних делатности, односно лица која раде на територији Републике Србије за страног послодавца, који нема регистровано представништво у Републици Србији, код кога за обављен посао остварују накнаду. Из тог разлога, усвојеним изменама и допунама Закона додатно је прецизиран начин утврђивања стажа осигурања за њих. Наиме, и овим осигураницима се стаж осигурања рачуна на исти начин као за све осигуранике који остварују уговорену накнаду, а то значи да се у стаж осигурања рачуна време за које су ови осигураници остварили уговорену накнаду за коју је пла-

ћен допринос за пензијско и инвалидско осигурање. А стаж осигурања сразмерно се утврђује на тај начин што се износ уговорене накнаде на коју се плаћа порез у складу са законом којим се уређује порез на доходак грађана дели са најнижом основицом за плаћање доприноса која важи у моменту уплате доприноса, у складу са законом, и у једној календарској години може износити највише 12 месеци.

Како нови закон прецизира начин обрачуна висине старосне пензије за запослене који раде на пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем и који могу под посебним условима остварити право на пензију (осигураници из члана 42 Закона)?

– Допуном у члану 79 Закона извршено је потребно прецизирање услова за одређивање висине старосне пензије за одређене категорије осигураника (МУП и др.), тако да се односе на испуњеност услова у погледу пензијског стажа. Ово је било потребно како би се отклонио проблем приликом утврђивања права на увећан износ пензије за 20 одсто за ове осигуранике и тиме обезбедио равноправан третман ових осигураника у том погледу и јединствено поступање у пракси.

Које су још измене и допуне Закона које нисмо обухватили питањима?

– Осим наведеног, треба рећи да се, у односу на поступање Фонда ПИО, овим изменама и допунама Закона утврђује и право Фонда да, поред других случајева, захтева накнаду причињене штете и од лица које је осигураник проузроковало потребу за помоћи и негом другог лица. Такође, додатно се уређују услови за исплату накнаде погребних трошкова након смр-

ти корисника права, тако што се прописује да се ова накнада исплаћује у висини износа те накнаде на дан смрти корисника и да је лице које је сносило трошкове сахране дужно да Фонду достави само број свог рачуна ради исплате наведене накнаде. Поред тога, измене и допуне Закона доприносе решавању проблема који се јављају са исплаћеним износом пензије након смрти корисника, у вези са повериоцима који не поступају по захтеву Фонда за повраћај износа који не припада повериоцу након смрти корисника права, као и прецизирању у односу на податке који се уносе у матичну евиденцију Фонда и на поступак за утврђивање својства осигураника, који Фонду омогућава да по службеној дужности сачи-

ни пријаву на осигурање. Наведеном треба додати и одређена техничка побољшања постојећих одредаба Закона, у циљу ефикаснијег рада Фонда и лакшег остваривања права за осигуранике и кориснике.

У сваком случају, донете измене и допуне Закона јесу једна од фаза у процесу реформе система пензијског и инвалидског осигурања која је започета још 2001. године. Од тада па до данас смењивале су се различите реформске фазе. У зависности од бројних околности, биле су мање или више рестриктивне, али су економски резултати постигнути предузетим мерама у целини омогућили напредак у овој области. То је посебно видљиво последњих неколико година, када је због предузетих мера Владе дошло до економског напретка земље. Дакле, реформа система пензијског и инвалидског осигурања ће се наставити, за шта је, као и до сада, неопходна помоћ, подршка и сарадња свих субјеката.

Редакција „Глас осигураника“

КОНФЕРЕНЦИЈА О СОЦИЈАЛНОЈ ЗАШТИТИ У ВРЊАЧКОЈ БАЊИ

Хуманост и одговорност у доба пандемије

Национална конференција под називом „Социјална заштита у условима дуготрајне пандемије“ одржана је 22. и 23. јуна у Врњачкој Бањи, у организацији Асоцијације центара за социјални рад, Удружења стручних радника и Коморе социјалне заштите.

Конференцију је отворила министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, проф. др Дарија Кисић Тепавчевић, која је истакла да ресорно министарство подржава рад установа социјалне заштите и у наредном периоду планира јачање кадровских и инфраструктурних капацитета тих установа.

– Желим да знате да имате огромну подршку када је у питању Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. Ми смо ту због вас, за вас, а сви заједно смо ту за наше кориснике – истакла је Кисић Тепавчевић, која је на почетку обраћања захвалила запосленима на труду и залагању током пандемије ковида 19.

Министарка је нагласила да су запослени у установама социјалне заштите у време пандемије показали хуманост, одговорност, савесност, те да су темељи установа социјалне заштите јаки, а да основу тог темеља чине искуство и снага запослених у тим установама.

Због свега тога, како је истакла, приоритет када су у питању установе социјалне заштите биће јачање кадровских капа-

Министарка Кисић Тепавчевић на конференцији у Врњачкој Бањи

цитета, али и инфраструктурних, од изградње нових објеката до реконструкције и адаптације постојећих.

– Знамо да вас има много мање него што би требало, зна-

мо да свако од вас ради макар за двоје. Многи од вас су за време пандемије практично живели у установама социјалне заштите и нису виђали своје породице. Рећи вам хвала је

исувише мало – рекла је Кисић Тепавчевић.

Она је подсетила да је вакцинација против ковида 19 управо почела у установама социјалне заштите, јер су корисници тих установа најугроженији. До овог момента, како је навела, вакцинисано је више од 90 одсто корисника и више од 80 одсто запослених, што су убедљиво најбољи параметри када је у питању обухват вакцинације у некој узрасној групи и када су у питању професионалне категорије.

Министарка Кисић Тепавчевић је на конференцији говорила и о законодавним активностима Министарства, наводећи да је у фебруару усвојен Закон о социјалној карти, а да су у припреми измене Закона о социјалној заштити, Нацрт закона о заштити права корисника услуга привременог смештаја у социјалној заштити, Нацрт стратегије социјалне заштите за период од 2021. до 2026. године, Нацрт стратегије деинституционализације и развоја услуга социјалне заштите у заједници.

Дарија Кисић Тепавчевић је нагласила да доношење стратегија и закона није само по себи циљ, већ да је циљ олакшање рада запослених и унапређење услуга социјалне заштите.

Стручном скупу у Врњачкој Бањи присуствовало је неколико стотина радника запослених у социјалној заштити из целе Србије.

Г. О.

Мајске пензије у потпуности исплаћене из буџета Фонда

За исплате пензија у мају није исплаћен ниједан динар дотација из буџета Републике Србије, већ су оне исплаћене у потпуности из Фонда ПИО, изјавила је министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Дарија Кисић Тепавчевић.

Министарка је навела да су то изузетно повољни показатељи који су директни индикатори економске политике која се води.

– Када су у питању дотације, оне су 2012. године биле 43,4 одсто, да би се у последњих пет година преполовиле и биле нешто изнад 20 одсто. Ове године имамо најповољнији показатељ када је у питању проценат дотација, у току месеца маја није повучен ниједан једини динар као субвенција из буџета државе, све је из Фонда ПИО исплаћено – рекла је Кисић Тепавчевић.

Г. О.

Нова директорка Филијале Крагујевац

На челу Филијале РФ ПИО Крагујевац од 18. маја 2021. године налази се Ирена Ђорђевић. Ирена је рођена у Гучи, а дипломирала је на Правном факултету у Крагујевцу стекавши звање дипломирана правница и мастер правница.

Радно искуство је стицала у банкарском сектору и у јавним агенцијама. Неколико година обављала је послове координаторке за регион Шумадије и Западне Србије у Националној агенцији за регионални развој, а пре Фонда ПИО

радила је у Агенцији за лекове и медицинска средства Србије.

За себе истиче да јој је највећи животни успех породица и три сина и поручује да нема нерешивог проблема, само треба бити марљив, стрпљив и вредан.

Г. О.

Ирена Ђорђевић

Сарадња на свим нивоима за бољи живот старијих

На годишњој Скупштини Савеза пензионера Србије (САПЕНС), одржаној 23. јуна 2021. у Београду, представљени су и усвојени Извештаји о раду и финансијском пословању САПЕНС-а за 2020, као и Програм рада и Предлог финансијског плана за ову годину. Скупштини је присуствовао и Милан Кркобабић, министар за бригу о селу. Председник Савеза пензионера Србије, Андреја Савић, и министар Кркобабић сагласили су се у ставу да пензије прате плате и да просечна пензија у будућности достигне 50 одсто просечне зараде.

Сигурне и редовне пензије, које прате раст зарада у јавном сектору, сви облици друштвеног стандарда и, пре свега, лично достојанство најстаријих немају алтернативу, навели су Савић и Кркобабић.

– Ситуација у земљи је сложена и захтева од нас свих да будемо уједињени када је у питању подизање стандарда пензионера и да будемо отворени и спремни за дијалог и критичко мишљење. Принцип универзалне солидарности је основ нашег деловања – рекао је Кркобабић.

На годишњој Скупштини САПЕНС-а највише је било речи о раду Савеза у претходној години и о будућим плановима. Када је реч о сарадњи са државним организацијама, наглашена је потреба успостављања квалитетних односа са надле-

Обраћање Милана Кркобабића на Скупштини САПЕНС-а

жним државним институцијама на републичком и локалном нивоу и истакнута добра сарадња са Републичким фондом ПИО, као једним од кључних друштвених актера у области пензијског система. Представник Савеза пензионера Србије Василије Белобрковић, као члан Управног одбора Фонда, активно је учествовао у његовом раду и редовно извештавао Извршни одбор Савеза.

На седници је речено да је, у том смислу, за пензионере посебно значајно доношење и примена новог Правилника о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО, којим су повећана издвајања за солидарну помоћ корисницима најнижих пензија. Истакнуто је да је у 2020. години, пошто због

епидемије ковида 19 није било могуће одржавање Олимпијаде спорта, здравља и културе трећег доба, на иницијативу Савеза извршена прерасподела средстава одређених за друштвени стандард корисника пензија, тако што су средства одређена за културне и спортско-рекреативне манифестације преусмерена у средства за финансирање солидарне помоћи најсиромашнијим пензионерима у виду пакета са намирницама и хигијенским средствима.

И у неповољним условима изазваним коронавирусом у 2020. су, како је истакнуто, пензије исплаћиване на време, уз увећање од 5,4 одсто од 1. јануара прошле године, те је забележен реални раст пензија од три одсто.

Када је реч о социјалној заштити пензионера, назначено је да су важни облици помоћи старијима кроз организовање волонтерског рада оспособљавањем геронтодомаћица и формирањем група за самопомоћ, које нека удружења пензионера практикују, и да би ове активности требало проширити на више удружења. Донета су бројна међународна документа, резолуције, препоруке и сл. која је наша земља ратификовала, а која се односе на проблематику старијих. Представници Савеза пензионера Србије сарађују са надлежним институцијама у вези са реализацијом мера које могу да допринесу побољшању положаја пензионера.

Програмом рада за 2021. годину предвиђене су бројне активности САПЕНС-а, почев од настојања да се одржи ниво пензија који ће пратити зараде и да се изврше послови утврђени Правилником о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО. Чланице Савеза пензионера Србије, како је речено, унапређиваће сарадњу са локалним органима власти на свим нивоима организовања у циљу бољег функционисања удружења, укључивања пензионера у друштвени живот и подизања њиховог животног стандарда.

Јелена Томић

СПОРАЗУМ О СОЦИЈАЛНОЈ СИГУРНОСТИ СРБИЈЕ И АЗЕРБЕЈЦАНА

Наставак преговора

На састанку министарке за рад, запошљавање, борацка и социјална питања, проф. др Дарије Кисић Тепавчевић, и делегације Републике Азербејџан, коју је предводио шеф делегације Елнур Абасов, разговарало се о наставку преговора за закључивање споразума Републике Србије и Републике

Азербејџан о социјалној сигурности, који ће регулисати остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања, што ће допринети потпунијој заштити осигураника и корисника права.

Споразум је веома важан јер ће омогућити држављанима обе државе да остваре

право на пензију на основу стажа који је навршен у Србији и/или Азербејџану.

Кисић Тепавчевић је навела да ће овај споразум допринети даљем развијању и учвршћивању пријатељских односа две земље, као и интензивирању економске сарадње.

Г. О.

Јефимијини дани у Трстенику

У Трстенику и манастиру Љубостиња од 15. до 17. јуна одржана је велика песничка манифестација „Јефимијини дани“. Овогодишњи „Јефимијини дани“ били су у знаку јубилеја – 50 година од оснивања и 30 година од обнављања културно-духовне манифестације у славу прве српске песникиње, монахиње Јефимије.

Манифестацију „Јефимијини дани“ у Трстенику је свечано отворила Милена Турк, председница општине, а завршна свечаност организована је у манастиру Љубостиња. Беседу је ове године говорила списатељица Љиљана Хабјановић Ђуровић.

Велика песничка награда „Јефимијин вез“ уручена је песнику Драгану Лакићевићу у завршници 34. Јефимијини дана у порти манастира Љубостиња (на слици). Репрезентативно признање припало је аутору књиге сонета „Жетелица и Шумановић“, која се истакла изузетно високим уметничким дометом, савршене језичко-поетске структуре.

Расписан нови ИПАРД позив

Управа за аграрна плаћања Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде расписала је 21. јуна шести јавни позив за ИПАРД подстицаје из мере 1, за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава – куповину нове механизације и опреме, као и изградњу објеката.

То је највећи позив до сада вредан око 6,5 милијарди динара, а пољопривредници могу да подносе захтеве за све оно што повећава вредност њиховог газдинства: набавку нове опреме, машина и механизације (осим набавке нових трактора), укључујући подизање засада воћа, поврћа и грожђа.

Висина подстицаја износи од 60 до 70 одсто прихватљивих трошкова инвестиције, у зависности од тога да ли је подносилац млади пољопривредник и да ли се пољопривредно газдинство налази у планинском подручју.

Износи подстицаја које корисник може да оствари у секторима воћа, поврћа, осталих усева, грожђа и јаја могу бити од 5.000 до 700.000 евра, а за секторе млека и меса од 5.000 до 1.000.000 евра.

Рок за подношење захтева је 10. септембар 2021. године.

Текст Јавног позива, правилник и пратећи прилози доступни су на интернет страници Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде <http://www.minpolj.gov.rs>, као и на интернет страници Управе за аграрна плаћања <http://uap.gov.rs/javni-pozivi-ipard/>, а информације у вези са Јавним позивом могу се добити и путем телефона 011/2607-960, 011/2607-961 и 011/3020-100, 011/3020-101, 011/3107-013.

„Културно лето“ у Прокупљу

Дом културе Прокупља по 9. пут је организовао манифестацију „Културно лето“, која је отворена 21. јуна програмом најмлађих учесника – чланова Књижевне омладине Прокупља, на платоу испред зграде Дома културе.

Књижевно вече „Слушај кад дете говори“ означило је почетак летњих културних дешавања у Прокупљу.

У оквиру Културног лета одржаће се велики број манифестација – позоришне представе, књижевне вечери, изложбе слика и концерти, као и промоција новог броја часописа „Ток“.

Овај први део културних дешавања завршава се 13. јула изложбом слика уметника Милана Илића Трше, а потом следе културне активности у оквиру прославе славе града Прокупља, Светог Проквија.

Београд: поново раде клубови за старе

Заменик градоначелника Београда, Горан Весић, секретарка за социјалну заштиту Наташа Станисављевић и председница општине Вождовац Ивана Томић Илић обишли су 14. јуна Дневни центар и клуб за старије „Анђелка Трнавац“ у Црнотравској улици на Бањици (на слици).

Горан Весић је нагласио да се отварањем клубова подиже квалитет живота људи, да најстарији суграђани могу да се друже, организују излете, бесплатне обуке и радионице. Весић је додао да је донета одлука да се поново почне са организацијом излета, те да се очекује да ће до краја године око 90.000 најстаријих суграђана кренути на излете.

Секретарка за социјалну заштиту Наташа Станисављевић рекла је да су после 15 месеци паузе поново отворени сви клубови за старије у Београду. Она је нагласила да превентивне мере и даље остају на снази – ограничен број људи који могу ући у клуб, обавеза ношења маски и друге мере.

У Београду ће бити отворен још један клуб за старе, у општини Раковица, најавила је Наташа Станисављевић и додала да ће до краја године комплетно бити реновиран клубови у Сопоту и Гроцкој, на чијем се уређењу није радило више од 15 година.

Просечна зарада у априлу – 64.948 динара

Просечна бруто зарада обрачуната за април 2021. године износила је 89.582 динара, док је просечна зарада без пореза и доприноса (нето) износила 64.948 динара.

Раст бруто зарада у периоду јануар–април 2021. године, у односу на исти период прошле године, износио је 7,8 одсто номинално, односно 6,0 одсто реално. Истовремено, нето зараде су порасле за 8,0 процената номинално и за 6,2 процента реално. У поређењу са истим месецом претходне године, просечна бруто зарада за април 2021. године номинално је виша за 9,9, а реално за 6,9 одсто, док је просечна нето зарада номинално виша за 10,2, односно за 7,2 одсто реално.

Медијална нето зарада за април 2021. године износила је 49.230 динара, што значи да је половина запослених остварила зараду до наведеног износа.

Отворен туристички инфо центар у Нишкој бањи

У обележавању градске славе Ниша, Св. цара Константина и царице Јелене, ове године први пут је учествовала и Градска општина Нишка бања, и то отварањем савременог туристичко-информативног центра. Наглашено је да ће се убудуће на једном месту налазити све потребне информације о туристичкој понуди, садржају и активностима у бањи и околини. Рад овог инфо центра је осмишљен и реализован заједничким снагама града Ниша, Градске општине Нишка бања и Туристичке организације Ниша.

На пригодной свечаности поводом почетка рада, уз бројне званице, били су и највиши представници Ниша и Бање. Разговарало се о томе како да бања буде враћен стари сјај. Речено је да Нишка бања има све потенцијале да буде једна од најбољих и први корак ка том циљу је изградња аквапарка, затим отварање ботаничке баште, као и стварање услова за излазак са аутопута којим се олакшава људима да сврате у Нишку бању.

Срему се радујеш – прсте да полижеш

У Руми је 19. јуна одржана манифестација „Срему се радујеш – прсте да полижеш“. Своје производе представиле су жене из Краљеваца (на слици), Добринца, Стејановаца и Кленка, а све што је било изложено могло се и купити: колачи, слани и слатки, резанци од домаћих јаја и друге ђаконије, затим ручни радови, ћилими, торбе, преслице...

Жене су се радо одазвале позиву јер је то била прилика и да зараде, а грађани су могли да пробају изложене ђаконије. Поред чланица удружења жена, задовољство није крила ни Александра Ђирић, заменица председника општине Рума.

– Општина Рума подржава рад удружења жена које се труде да очувају традицију ових простора и имају шта да покажу – истакла је Александра Ђирић.

На манифестацији су се представили АНИП и Тамбурашка банда „Бранко Радичевић“, као и ученици Музичке школе „Теодор Тоша Андрејевић“. Организатори су били Туристичка организација Рума, Културни центар, Градска библиотека и Завичајни музеј.

– Ово дешавање је прави увод за следеће активности. Културно лето ће трајати од 1. јула до 30. августа, а биће одржани бројни концерти, културне вечери, дневне журке – најавила је Татјана Дошен, директорка ТО Рума.

Рума: хигијенски пакети за Роме

На иницијативу Министарства државне управе и локалне самоуправе, социјално најугроженијем ромском становништву у румској општини које живи у нехигијенским насељима, почетком јуна уручено је 210 пакета. Хигијенске пакете су донирали ГИЗ – Немачка организација за међународну сарадњу, Стална конференција градова и општина и Црвени крст, а у оквиру подршке процесу имунизације грађана против коронавируса. Пакете су најпре добили Румљани, а потом и најугроженији Роми у Доњим Петровцима, Кленку и Грабовцима.

Ово, иначе, није била прва донација ГИЗ-а румској општини. Пре хигијенских пакета, ова немачка организација је поклонила заштитну опрему против коронавируса, затим компјутерску опрему Црвеном крсту у Руми, електричне бицикле за геронтодомаћице и друго.

Погребни трошкови у односу на дан смрти

У складу са изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању, који је ступио на снагу 25. јуна 2021. године, измењен је члан којим је регулисана исплата накнаде погребних трошкова, у смислу да ће (почев од 25. јуна 2021) лицу које је сносило трошкове сахране корисника пензије Фонд исплатити накнаду погребних трошкова у висини износа те накнаде на дан смрти корисника, а не на дан издавања рачуна, како је било до сада.

Висина накнаде погребних трошкова, утврђена на дан ступања на снагу овог закона, надаље се усклађује на исти начин као и пензија.

Трстеник: шалтер за предузетнике

Захваљујући сарадњи Регионалне привредне коморе Крушевац, општине Трстеник и Привредне коморе Србије, у шалтер сали општине Трстеник отворен је шалтер за предузетнике. Према речима председнице општине Трстеник, Милене Турк, циљ је да се квалитетније и брже пружају услуге предузетништву, малим и средњим предузећима и да се убрза њихово пословно повезивање.

На овом шалтеру ће убудуће сви предузетници из трстеничке општине моћи да добију потребне информације, савете и подршку, као и обавештења о могућности ширења капацитета и олакшицама које нуде различита министарства, НСЗ или општина, каже Милене Турк.

У ЦКС ЗАВРШНА КОНФЕРЕНЦИЈА О ЈАЧАЊУ МЕЂУГЕНЕРАЦИЈСКЕ САРАДЊЕ

Корист и благодети суживота

Међугенерациска солидарност је потребна више него икад и морамо да размислимо о промовисању међугенерациског разумевања на свим нивоима и у свим областима, истакли су учесници завршне конференције у оквиру пројекта „Јачање међугенерациске солидарности“, која је одржана 25. маја у Црвеном крсту Србије. Панелисти су били Бранкица Јанковић, повереница за заштиту равноправности, Муамер Бачевац, председник Одбора за људска и мањинска права и равноправност полова Народне скупштине Републике Србије, др Атила Пинтер, амбасадор Мађарске у

Са завршне конференције у оквиру пројекта „Јачање међугенерациске солидарности“, одржане у Црвеном крсту Србије

**„Везе између генерација су неопходне за ментално здравље и стабилност нације“,
Маргарет Мид**

Наташа Тодоровић, психолог и стручни сарадник ЦКС

Србији, проф. др Драган Радвановић, председник Црвеног крста Србије, Гордана Миловановић, председница удружења Центар за подршку и инклузију Хелп Нет, Наташа Тодоровић, психолог и стручни сарадник Црвеног крста Србије, Владанка Мискин, представница старијих особа које су учествовале у пројекту, и представник младих, Милош Тодоровић из Црвеног крста Србије.

Како смо раније писали, овај пројекат спровели су Црвени крст Србије и Центар за подр-

шку и инклузију Хелп нет у сарадњи са Европском групацијом за територијалну сарадњу ТРИТИА из Пољске, Центром за социјалне услуге Хорелика из Словачке и организацијом ТРИАНОН из Чешке, а уз подршку Међународног Вишеград фонда.

На завршној конференцији представљени су резултати истраживања које је у оквиру пројекта реализовано онлајн

током марта ове године. Циљ је био да се истраже ставови и вредности које припадници различитих генерација имају о другим генерацијама, а и ставови о међугенерациској солидарности током пандемије ковида 19.

У истраживању је, према речима Наташе Тодоровић, учествовало 114 испитаника, 85 жена и 29 мушкараца, чија је просечна старост 40 година. Ниједна испитана старија особа не мисли да млади немају животног искуства и да су њихови ставови безвредни, док се 16,7 одсто од укупно анкетираних слаже са овом тврдњом. Став да старији имају драгоцено искуство и знање, и да млади треба да им се чешће обраћају за савет дели 67,5 одсто испитаника. Више од две трећине анкетираних (70 процената) није се сагласило са исказом да је старије прегазило време и да је њихово мишљење непроменљиво.

Такође, 78,1 одсто испитаника окарактерисало је као нетачно мишљење да су старији дужни да издржавају своју децу и унуке, а 79 одсто мисли да млади људи треба да буду финансијски независни. Са тезом да старији представљају оптерећење за друштво и економију своје земље није се сагласило 76,3 одсто учесника истраживања.

На јак потенцијал за међугенерациску сарадњу по многим основама указује висок ниво слагања, са распоном од 90 процената код старијих, више од 88,5 међу средовечнима до 85,3 одсто код младих испитаника. Сви они се слажу да млади и старији могу да проведу квалитетно време заједно кроз различите активности. Јаз међу генерацијама није непремостив, сматра 70,2 процента укупно анкетираних. Важан податак је и да више од 85 одсто особа верује да је корисна размена знања, искуства, вештина и интересовања између старијих и младих, и да те активности треба подстицати.

Резултати овог истраживања биће објављени у књизи „Међугенерациска солидарност за све генерације“, аутора Наташе Тодоровић, Бранкице Јанковић и Милутина Врачевића, а свако од нас може да пође од себе и у личној анкети потражи одговоре на питања ко су нам пријатељи, да ли су различитих генерација, млади и старији од нас. Једино тако можемо поделити одговорност, подстицати сарадњу, разумевање и суживот генерација, радити на промени односа међу различитим старосним групама, уз креативни потенцијал нових медија.

Ј. Оцић

Током ванредног стања унапређена сарадња

Посебан сегмент истраживања о међугенерациској сарадњи током пандемије, не само значајан него и афирмативан, показао је да је током ванредног стања дошло до унапређења међугенерациске сарадње. Чак 100 одсто старијих испитаника оцењује да су млади током пандемије пружали помоћ и подршку старијима (набавка, плаћање рачуна, пружање информација), а исто мисли и 88,6 процената средовечних и 85,3 одсто младих испитаника.

Заказана 14. Олимпијада за старије

Четрнаеста олимпијада спорта, здравља и културе трећег доба биће одржана од 28. септембра до 2. октобра ове године у Врњачкој Бањи, рекао је на седници Скупштине Покрета трећег доба Србије (ПТДС) председник Извршног одбора Покрета, проф. др Момчило Талијан. Ово традиционално такмичарско дружење спортиста, ликовних и књижевних стваралаца као и до сада организује Покрет трећег доба, у сарадњи са Савезом пензионера Србије, Удружењем пензионера Србије „Независност“ и општином Врњачка Бања, уз подршку Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање. Претходна, 13. Олимпијада је, због епидемиолошке ситуације, реализована одржавањем регионалних спортских мини олимпијада, ликовно-иконописачке коло-

није и спровођењем редовног књижевног конкурса.

На Скупштини ПТДС највише се говорило о програму и организацији предстојеће Олимпијаде, а седници су присуствовали чланови Почасног, Организационог и Извршног одбора Олимпијаде на челу са Андрејем Савићем, председником Савеза пензионера Србије и ПТДС, као и Василијем Белобрковићем, идејним творцем ове манифестације.

– Иако нас је пандемија омељала да одржимо регуларно 13. Олимпијаду, пензионери очекују да се континуитет такмичења и дружења настави. Крајњи циљ Олимпијаде је већа интеграција старијих у друштво кроз спортска, културна и здравствена дешавања – рекао је Белобрковић.

Централној манифестацији у Врњачкој Бањи претходиће низ

На Скупштини ПТДС највише се говорило о програму и организацији предстојеће Олимпијаде

регионалних мини олимпијада које започињу на Видовдан у Ваљеву. Спортска такмичења су екипна, изузев риболова: штафета, шах, стрељаштво, пикадо, фудбал, кошарка, слободна бацања.

Све време трајања сусрета у Врњачкој Бањи велика пажња биће посвећена здрављу старијих. Биће организовано вежбање на отвореном, провера крвног притиска, холестерола и шећера у крви, офталмолошки прегледи и едукативна предавања из области превентивне здравствене заштите. Најистакнутији припадници клубова ликовних и књижевних ствара-

лаца ће се представити на изложби радова са сликарско-иконописачке колоније и поетским и прозним остварењима изабраним на конкурсима и објављеним у зборнику „Кладенац“. Љубитељи седме уметности ће имати свој Биоскоп трећег доба, а биће организовано и Вече талената за наступ рецитатора, глумца, хумориста, певача, свирача, плесача. У Врњачкој Бањи Покрет трећег доба Србије ће свечано обележити 1. октобар, свој и Међународни дан старијих особа, уз више пригодних и тематских скупова о актуелним темама трећег доба.

Јелена Томић

АНДРЕЈА САВИЋ И МОМЧИЛО ТАЛИЈАН ОБИШЛИ УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА ГРАДА НОВОГ САДА Посета обновљеном Дневном центру

Председник Савеза пензионера Србије, проф. др Андреја Савић, и председник Извршног одбора Покрета трећег доба Србије, проф. др Момчило Талијан, посетили су 25. маја Удружење пензионера града Новог Сада. Они су са домаћином, председником удружења Момом Чолаковићем, обишли Дневни центар и недавно реконструисани део дворишног крила објекта, као и просторије у којима се окупљају и раде чланови Удружења.

Први човек Удружења Момо Чолаковић упознао је председника Савеза са активностима највеће војвођанске организације пензионера, која окупља више од 20.000 чланова у 44 месне организације. Истакнут је висок степен сарадње са представницима локалне самоуправе, који се огледа у додатним мерама

побољшања животног стандарда пензионера Новог Сада.

Према речима секретара удружења Милене Жарковић, предузимају се и активности на реновирању седишта удружења у Поштанској број 3, а завршетак радова очекује се до краја ове године. Тиме ће удружење добити још боље услове за своје активности на плану очувања друштвеног стандарда новосадских пензионера.

Председник САПЕНС-а Савић рекао је да је Удружење пензионера града Новог Сада једно од најактивнијих, најмасовнијих и најорганизованијих удружења пензионера у Србији, и да служи за пример другима како се остварује брига о најстаријој популацији, посебно о оним најсиромашнијим.

Проф. др Момчило Талијан, Момо Чолаковић и проф. др Андреја Савић

ДОДЕЉЕНА ПРИЗНАЊА ПРИВРЕДНЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ „КАПИЈА УСПЕХА”

Награда за квалитет услуга

Традиционална годишња додела признања Привредне коморе Војводине под називом „Капија успеха” за достигнути ниво квалитета у пружању угоститељских и туристичких услуга у АП Војводини за 2020. годину одржана је 10. јуна у дворишту Архива Војводине у Новом Саду.

Лауреатима су признања уручили др Ненад Иванишевић, покрајински секретар за привреду и туризам, Бошко Вучуревић, председник Привредне коморе Војводине, и др Наташа Павловић, директорка Туристичке организације Војводине.

Ненад Иванишевић је овом приликом истакао да Секретаријату предстоји креирање нове стратегије развоја туризма Војводине за наредни петогодишњи период, где ће јасно бити истакнуто како би требало позиционирати туризам на територији Војводине.

– Домаћи туризам је показао тенденцију интензивног опоравка у односу на међународна путовања, што представља шансу да се региони као што је Војводина брже опораве од социјалних и економских последица пандемије – рекао је секретар Иванишевић.

Бошко Вучуревић је констатовао да је пандемија умногоме променила навике путника и

Добитници признања са др Ненадом Иванишевићем, др Наташом Павловић и Бошком Вучуревићем

туриста и да је утицала на повећану оријентацију ка домаћем туризму, што је омогућило многим руралним дестинацијама да се развију.

Директорка ТОВ Наташа Павловић, уједно и председница стручне комисије, говорила је о систему оцењивања, као и о добитницима признања. Она је истакла да је Војводина јединствена дестинација, са променом архитектонских целина, природне баштине, изванредних вина, аутентичне гастрономије.

Добитници „Капије успеха”, највишег признања за квалитет услуга у протеклој години, јесу Специјална болница за рехабилитацију „Бања Кањига – Аквamarin” за допринос раз-

воју бањског и здравственог туризма, ловачка кућа „Четири јелена” у категорији ловачких кућа и ресторан „Пикник” Нови Сад у категорији ресторана са традиционалном кухињом. У категорији винарија, добитник признања је винарија „Маурер” из Суботичке пешчаре.

Музеј војвођанских Словака „Комплекс традиционалне архитектуре” из Бачког Петровца добитник је највишег признања за квалитет услуга ПКВ за допринос очувању културно-историјске баштине Војводине.

Додељене су и плакете за квалитет услуга, аутентичну туристичку понуду и допринос развоју туристичке дестинаци-

је, као и за допринос очувању културно-историјске баштине Војводине. Добитници су Завичајна кућа „Тајхаз” из Темерина, етно парк „Мајкин салаш” Палић, салаш „Стојшић” из Крчедина, ресторан „Велики” Нови Сад, винарија „Веритас” Сремски Карловци, Кућа Чупић „Змај од Ноћаја 1804” из Мачванске Митровице, ловачки дворач „Каштел Ечка” из Ечке и „Дедин салаш” са Ченеја.

Покрајински секретар Иванишевић уручио је и награду „Златно перо привреде” фотографу Мартину Цандиру за допринос у промоцији културно-историјског наслеђа и природних потенцијала Покрајине.

Мирослав Мектеровић

УСКОРО КОНКУРС ЗА ДОДЕЛУ СРЕДСТАВА ЗА СЕОСКЕ КУЋЕ

За куповину куће бесповратно 1,2 милиона динара

Влада Републике Србије усвојила је на седници од 24. јуна Уредбу о утврђивању Програма доделе бесповратних средстава за куповину сеоске куће са окућницом на територији Републике Србије за 2021. годину.

Циљ овог програма, за који је опредељено 500 милиона динара, јесте мотивисање становништва да остане на селу и подстицање младих да се врате кроз решавање стамбеног питања. Очекивани ефе-

кат програма је насељавање приближно 400 сеоских кућа са окућницом у руралном подручју.

Држава ће, према усвојеној уредби, финансирати куповину сеоских кућа са окућницом у вредности до највише 1,2 милиона динара, што је према тренутном средњем курсу око 10.206 евра. Право да конкуришу за овај износ бесповратних средстава имаће држављани Србије са пребивалиштем на територији наше земље, млађи

од 45 година и без некретнине у власништву.

Поред обавезних услова за учешће на јавном конкурс, подносиоци пријаве треба да испуњавају и један од четири алтернативно прописана услова. Први је да живе на селу самостално у закупљеној непокретности или у породичној заједници са осталим члановима шире породице. Други да поседују формално образовање из области медицине, фармације, пољопривреде, ветерине или

да су просветни радници и занатлије. Трећи услов је да живе у градским срединама самостално у закупљеној непокретности или породичној заједници са члановима шире породице и имају намеру да живе на селу, и четврти – да обављају послове чија је природа таква да их могу радити од куће на селу.

Заинтересовани више информација могу да пронађу на сајту Владе Србије, где се налази текст Уредбе и образаца пријаве. **Г. О.**

Најсрамнији вид насиља

Насиље над старијима постоји одвајкада у свим земљама света, а Уједињене нације (УН) препознале су га и званично 2011. године као јавноздравствени и социјални проблем који угрожава здравље и крши људска права старијих. У календару УН, 15. јун је обележен као Дан борбе против насиља над старијим особама.

Овим поводом, на конференцији у Медија центру, Надежда Сатарић, председница Управног одбора удружења Amity, упозорила је да је насиље над старијима најсрамнији вид насиља и израз родне дискриминације и недостатка друштвене одговорности за оне који немају ни моћ, ни способност да се насиљу одупру.

Пораст пријава овог вида злостављања из године у годину показује колико је важна превенција и скрининг насиља над старијим особама, а само од почетка 2021. медији су забележили чак четири брутална убиства старијих жена из сеоских средина.

На конференцији је скренута пажња јавности да су потребе и права старијих особа, не-ковид пацијената, били у другом плану за време пандемије. У најбољој намери да се старије особе, као високоризична група, заштите од оболевања од ковида 19, што је и постигнуто, старији су доведени у друге здравствене ризике, чиме су ненамерно занемарене њихове потребе,

Жене изложеније насиљу

Старије жене у односу на старије мушкарце су у већем ризику од насиља, а жене у сеоским срединама чешће трпе насиље од жена у градовима. Старије жене скривају насиље које трпе у породици и од особа изван породице, јер то сматрају прихватљивим моделом понашања. Неке старије жене не пријављују насиље због страха, стида, незнања коме да се обрате.

Почетком јуна почела је реализације програма „Унапређена безбедност жена у Србији“, који спроводи Агенција Уједињених нација за родну равноправност и оснаживање жена у Србији (UN Women), у сарадњи са Министарством унутрашњих послова, а уз подршку Норвешке амбасаде у Београду.

Један од пет подржаних пројеката је „За живот старијих жена из сеоских средина без насиља и дискриминације“ који ће годину дана реализовати удружење Amity у партнерству са удружењима Златиборски круг из Чајетине и Женска иницијатива Трстеник.

Кристина Драгишић, Надежда Сатарић, Марта Сјеничић и Мирјана Кеџман на конференцији у Медија центру

што је некад доводило и до психолошких проблема. Неопходно је, сматра Надежда Сатарић, при новим сличним кризама и ванредним ситуацијама укључити и представнике старијих

и њихових старатеља у кризне штабове и на свим нивоима где се доносе одлуке које се тичу и старијих.

Конференција је одржана кроз пројекат „За поштовање права старијих током пандемије“ који Amity реализује у партнерству са Каритасом „Св. Анастазија“, Сремска Митровица, за који је добио подршку пројекта Владе Швајцарске „Заједно за активно грађанско друштво – АЦТ“, који спроводе Helvetas Swiss Intercooperation и Грађанске иницијативе.

На конференцији су говориле Мирјана Кеџман, помоћница поверенице за заштиту равноправности, Кристина Драгишић из удружења Каритас „Св. Анастазија“ Сремска Митровица и Марта Сјеничић из Института друштвених наука, Београд.

Ј. Оцић

ИЗЛОЖБА У БЕОГРАДУ ПОВОДОМ ДАНА БОРБЕ ПРОТИВ НАСИЉА НАД СТАРИЈИМА

Отвори очи, прекини ћутање

Међународни дан борбе против насиља над старијим особама, 15. јун, Црвени крст Србије обележио је отварањем уличне изложбе фотографија у Кнез Михаиловој улици, у Београду. Поставку под називом „Отвори очи“ чине фотографије и цитати, а циљ је да се скрене пажња јавности на проблем злостављања и насиља усмерених на старије особе, рекла је на отварању изложбе Наташа Тодоровић, стручна сарадница Црвеног крста Србије. Она је нагласила да тај проблем заслужује посебну пажњу с обзиром на то да је Србија једна од земаља са просечно најстаријим становништвом у свету.

Десетодневна изложба је део пројекта „Оснаживање старијих жена и превенција насиља над старима кроз промену дру-

штвених норми у Аустрији и Србији“, који спроводи Црвени крст Србије у сарадњи са аустријским Црвеним крстом и Аустријским институтом за истраживање сукоба, уз подршку Европске уније и Аустријске развојне агенције. Изложба је део шире кампања Црвеног крста Србије која обухвата и брендирање возила јавног превоза у пет градова, као и кратки филм који ће се емитовати на екранима у поштама широм Србије.

На отварању је истакнуто да је насиље над старијим особама кршење људских права и друштвени проблем који има озбиљне последице и као такав представља изазов за све особе и институције које се њиме баве. Посебно је интересантно да у време експанзије дигитализације и комуни-

Љубомир Миладиновић, генерални секретар ЦКС, на отварању изложбе

кационих технологија о овом важном проблему нема довољно података, истраживања, медијских извештавања.

И сам назив изложбе – „Отвори очи“ указује на потребу да будемо свесни да иако можда не видимо насиље то не значи да се оно не дешава, и да може имати најразличитије облике (психичко и физичко насиље, претње, понижавање, занемаривање, финансијски притисак и искоришћавање, ограничавање слободне воље и кретања). Поражавајући је и податак да жртве насиља, нарочито жене, оклевају да насиље пријаве јер оно најчешће долази од њихових партнера или чланова породице – од особа од којих оне зависе. Истраживања показују да помоћ у таквим случајевима чешће зову комшије или чак потпуни странци.

Према подацима Светске здравствене организације, више од 15,7 одсто старијих доживи неки облик насиља, док је према истраживању Црвеног крста Србије тај број већи од 19 одсто.

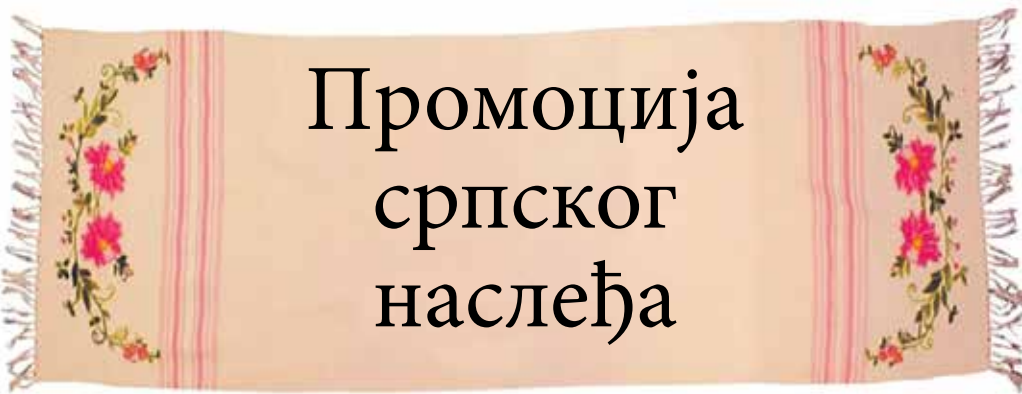
Повереница за заштиту равноправности, Бранкица Јанковић, још једном је указала на важност заједничког рада на спречавању дискриминације која је, када су старије особе у питању, један од последњих друштвених табуа и феномен који обележава 21. век. Генерални секретар Црвеног крста Србије, Љубомир Миладиновић, је навео да се током епидемије ковида 19 показало да су старији посебно били под ризиком од ејџизма (дискриминација ста-

ријих људи), финансијског злостављања и занемаривања.

– Ово је још једно подсећање колико је важно да читаво друштво буде укључено у борбу против свих облика злостављања старијих, нарочито уз свест о томе да се животни век продужава и да наша друштва постају све старија. Људска права старијих данас јесу људска права нас сутра. Станимо уз старије особе и подржимо достојанствено старење – поручио је Миладиновић.

Отварању изложбе су, између осталих, присуствовали представници Европске уније, амбасада Аустрије и Аустралије, као и наших институција које се баве правима старих. **Драгана Лукић Лазовић**

ПОСТАВКА РУКОТВОРИНА ЧЛАНИЦА ЕТНО МРЕЖЕ У РЕЗИДЕНЦИЈИ АМБАСАДЕ САД

Промоција српског наслеђа

Изложба „Славимо жене и наслеђе“ одржана је 2. јуна у дворишту резиденције амбасадора САД у Београду. Под покровитељством супруге америчког амбасадора у Србији, госпође Ен Годфри, изложба је организована као репрезентативна поставка рукотворина чланица Етно мреже, занатских удружења, задруга и предузетничких радњи из свих крајева Србије. У прелепом амбијенту резиденције, поставка је представила технике и мотиве препознатљиве за регионалне целине – Војводина, централна, источна и јужна Србија.

Амбасадор Ентони Годфри и његова супруга приредили су догађај који слави и промовише српске рукотворине, на коме су 64 жене из Србије приказале своје умеће и таленат. Многе гошће изложбе радо су се опробале у ткању и пуствовању, а представљене су и друге технике које чланице Етно мреже негују у својим удружењима и радњама – вез, хеклање, нецање, плетење.

Репрезентативна изложба, сведочанство умећа српских жена

Домаћица свечаности, Ен Годфри, која пружа безрезервну подршку Етно мрежи, поздравила је учеснике изложбе и захвалила им на преданом раду. Присутнима се обратио и амбасадор Ентони Годфри, који је истакао понос што је у свом дому гостио чланице Етно мреже и што је, уз подршку своје супруге, продајном изложбом подржао уметнице и општине из којих долазе.

На изложби се чуло и да су производи ових уметница протокарни поклони у српским амбасадама широм света и да је овом вредном стваралаштву потребно да у Београду, граду који угостива бројне стране туристе, има свој продајни простор.

Изложбу у Ужичкој улици посетили су и чланови породица запослених у Амбасади САД, који су могли да уживају у руко-

О Етно мрежи

Етно мрежа је кровна асоцијација произвођача рукотворина из целе Србије организованих у занатска удружења и задруге које помоћу традиционалних техника израђују аутентичне рукотворине.

Основана у мају 2005, уз подршку УСАИД-а, израђена је у водећу струковну организацију која пружа обуку, стручну подршку и поставља стандарде у производњи рукотворина за своје чланове. Тренутно је 25 удружења из Србије укључено у групу.

Удружење Етно мрежа ради на већем уважавању и подршци женама које се баве израдом српских традиционалних рукотворина, које не само да чувају богато културно наслеђе Србије, већ су и помоћ у јачању културног и сеоског туризма широм земље, а доприносе и економском оснаживању жена.

творинама и демонстрацијама 27 локалних удружења, предузетничких радњи и школа.

Посетиоци су показали велико интересовање за производе ткачке радионице Стари занати Градске организације инвалида рада из Шапца, међу којима су пешкири шабачког краја (на слици) и текеришки пешкир, који су заштићени ознаком географског порекла и поседују сертификат старих заната. **Г. О.**

Сви учесници су победници

У организацији Савеза инвалида рада Србије, у Зајечару је, 20. маја, уз поштовање свих прописаних мера, одржано такмичење општинских и градских организација инвалида рада Зајечарског и Борског округа.

Према речима Божидара Цекића, председника Савеза инвалида рада Србије и члана Савета Владе за питања особа са инвалидитетом, овај сусрет и надметање округа одржан је као планирани пројекат за 2021. годину а финансиран средствима које је за те намене определило Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

– Пре одржавања овог такмичења затражили смо одобрење Штаба за ванредне ситуације града Зајечара и по добијању одобрења постигли смо договор са хотелом „Србија“, који нам је обезбедио све услове за безбедно одвијање такмичења, као

Обраћање Божидара Цекића учесницима спортских игара у Зајечару

и за одржавање заједничке седнице руководстава два округа – навео је Божидар Цекић.

Такмичари су се надметали у шаху и пикаду, а председник СИР Србије је победницима уручио медаље и дипломе. Златне медаље су додељене и свим организацијама инвали-

да рада које су учествовале на овим спортским играма, као и председнику Штаба за ванредне ситуације и градоначелнику Зајечара, Бошку Ничићу, те хотелу „Србија“ за изузетну помоћ и сарадњу.

Обраћајући се такмичарима и гостима, Цекић је рекао да је тај

скуп другачији од оних на које су навикли и да је најважније да су сви у добром здрављу.

– За мене су сви данашњи такмичари и учесници победници. Желео бих да захвалим председнику окружне организације Зајечар, Стојану Иваковићу, и председнику општинске организације Књажевац, Љубинку Тошићу, за помоћ у припреми и одржавању овог успешног скупа, а посебне похвале и захвалност за континуирану подршку дугујемо министарки за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Дарији Кисић Тепавчевић, као и помоћници министра у Сектору за заштиту особа са инвалидитетом, Биљани Барошевић. Захвални смо им на свакодневним информацијама, упутствима и одговорима и на начину заштите ове категорије становништва – истакао је председник СИР Србије, Божидар Цекић.

М. Ј.

ИЗЛОЖБА ПРЕДУЗЕТНИЧКИХ ВЕШТИНА ЖЕНА У ИЋОШУ

За опстанак живота на селу

У организацији Покрајинског секретаријата за социјалну политику, демографију и равноправност полова, у Ићошу, селу у околини Кикинде, 12. јуна је одржана изложба предузетничких вештина жена. Удружења жена и предузетница из Ићоша и других насељених места града Кикинде представиле су посетиоцима своје производе од текстила, глине, сувенире, прехранбене производе, као и традиционална слатка и слана јела.

Изложбу је отворио покрајински секретар за социјалну политику, демографију и равноправност полова, Предраг Вулетић.

– Енергија ових сеоских жена може да покаже шта сва-

ком граду и свакој општини недостаје. То је богатство и унапређење женског предузетништва. Сви знамо да је жена основна ћелија породице у биолошком, пословном и економском смислу и то морамо да поштујемо – нагласио је Вулетић и додао да Покрајинска влада и овај секретаријат желе да и на овај начин пошаљу јасну поруку да им је циљ да озваниче женско предузетништво, да помогну да се оно развија, како би се сваки производ пласирао и тако опстао живот на селу.

Обилазећи штандове са производима, Предраг Вулетић и његов домаћин градоначелник Кикинде Никола Лукач имали су прилику да виде и нове,

Поставка испред Дома културе у Ићошу

брендирани производе ићошких жена као што је пекмез од бундеве, по коме су Ићошанке постале познате широм наше земље.

– Женама треба дати додатну подршку да покажу своје умеће како би ова манифестација постала традиционална. Ово је прави начин да се промовише активизам жена а уједно и да покажемо све лепоте ових крајева. Жене су ослонац и стуб

породице и друштва и заслужују да подржимо њихов предузетнички активизам – констатовао је Никола Лукач.

Председница Удружења жена Ићош Биљана Ђурђулов казала је да се ове жене труде да никада не нестане оно што раде, уз наду да ће неко млађи све то прихватити и продужити традицију, поготово сада кад су пласирани и нови производи.

М. Мектеровић

ДАНИ ЈАГОДА У КАРАЂОРЂЕВЦУ КОД ЛЕСКОВЦА

Воћарство спасло село

Градоначелник Лесковца Горан Цветановић

На петнаестак километара од Лесковца, у брдовитом крајолику, смештено је село Карађорђевац које је до пре неку годину било такорећи пред нестанком. Онда је група ентузијаста кренула у интензивни узгој јагодичастих и коштуњавог воћа. Млади су све више остајали на селу и оно се, на радост мештана, знатно подмладило.

Ове године, осмог јуна, након годину дана паузе због пандемије коронавируса, одржани су девети по реду сусрети воћара под називом Дани јагода у Карађорђевићу.

На манифестацији у центру села своје јагоде и алат за

њихов узгој и прераду изложило је педесетак произвођача из овог и других места из околине Лесковца и Бојника. Вредне домаћице изложиле су слаткише од јагода, вишања и малина направљене по старим и помало заборављеним рецептурама, који су брзо и у слат поједени.

Према оцени стручног жирија из лесковачког Завода за пољопривреду, најбољи узгајивач јагода ове године је Синиша Маринковић из Петровца. Он је добио плакету и награде организатора и спонзора. Најмлађи узгајивач јагода и вишања је Миодрог Николић, као награду је добио леђну акумулаторску прскалицу, док је Бобан Додић

проглашен за произвођача са највећом површином засада. Додићу је награду – акумулаторски леђни атомизер – уручио градоначелник Лесковца др Горан Цветановић.

Цветановић је том приликом рекао да је од 2013. године град Лесковац из свог буџета у развој пољопривреде уложио 216,5 милиона динара за око 6.300 субвенција, углавном за воћарство и сточарство.

– На уређење атарских путева, комасацију земљишта и електрификацију поља у овим селима уложили смо за протеклих десетак година око 250 милиона динара. Буџет нашег града је стабилан и ми ћемо

наставити улагање у примарну пољопривредну производњу са око 108 милиона динара у овој години – нагласио је Цветановић на овој јединственој манифестацији.

Село Карађорђевац и оближње Петровац су у последњих неколико година водећи и у развоју сеоског туризма у лесковачком крају, а бројним гостима пласирају своје производе и здраву храну. Захваљујући интензивној производњи јагода, вишања и шљива, село се увелико развија, а плодови дарезљиве природе вредним сељанима у западном делу лесковачке котлине доносе значајне приходе.

Т. Стевановић

ИЗЛОЖБА ГЉИВА И ЛЕКОВИТОГ БИЉА У СВРЉИГУ

Најбоље уз пастирски котлић

У првој половини јуна у Градском парку у Сврљигу одржана је манифестација посвећена природи „Дани гљива и биља“. Првог дана на подручју Липнице организована је берба гљива и лековитог биља, а затим је у парку одржан тамичарски део у спремању супа и чорбица, пастирски котлић под називом „Вариво са верига“. Цео парк био је „окићен“ биљем и печуркама и мирисао на свеже шумске плодове.

Све је красила и изложба са око 200 фотографија биљака карактеристичних за овај предео – то је било посебно интересантно за госте из других крајева Србије – а поред кулинар-

Поред гљива, изложено и око 200 фотографија биљака овог краја

ства, кроз музику, игру и ношњу приказани су и обичаји сврљичког краја.

Према оцени жирија, прво место у кулинарском делу, у конкуренцији 13 екипа, освојили су домаћи такмичари –

„Плантамел“. Друго место припало је екипи „Сврљички зет и Иван“, а треће тиму „Мелоди и Заре“. Најбољима су уручени пехари и пригодни поклони. Другог дана скупа за госте је организован излет низ Нише-

вачку клисуру и до кула старог града Сврљига.

Ову манифестацију су организовали Удружење за развој руралног туризма, заштиту културноисторијског наслеђа и споменика природе „Сварог“ и Центар за туризам, културу и спорт Сврљиг. Циљ манифестације је био да прикаже богатство гљива и биља које расте на пропланцима, по шумама и планинама сврљичког краја. Истовремено, ове благодети природе омогућују мештанима да у сезони бербе остваре добру зараду, а неколико предузећа бави се откупом и прерадом биља и гљива и запошљава већи број радника.

С. Ђорђевић

Место за радосно одрастање

Дневни боравак „Дуга” у Лесковцу, у коме борава две особе са посебним потребама, обележио је 7. јуна 15 година постојања. Тим поводом приређена је свечаност и изложба фотографија, представљен је рад установе, а уручене су и захвалнице свима који су током 15 година рада пружали несебичну подршку.

Свечаности су присуствовали представници МНРО удружења, корисници „Дуге”, представници локалне самоуправе и сарадници удружења.

– „Дуга” је место у којем се радујемо сваком успеху. Када мала Анђела научи да сама устане са столице и отвори врата и када наша Јана освоји прво место на рецитаторском конкурс Србије. „Дуга” је место на коме се дели срећа када наш друг Горан слави 40. рођендан или када мали Вук

Заменица градоначелника Лесковца Лидија Димитријевић (лево) примила је захвалницу у име града

и мала Рада положи са одличним успехом на крају школске године. „Дуга” је место где нису важне разлике. „Дуга” је место где се воли. И управо та љубав, брига према другоме, подр-

шка и солидарност су оно што све нас свих ових година мотивише и инспирише на иновације, оригиналност и стварање. Зато хвала свима који омогућавају да једно овакво место

постоји у Лесковцу – рекла је на свечаности Александра Јовановић, секретар удружења и координатор Дневног боравка „Дуга”.

Заменица градоначелника Лесковца др Лидија Димитријевић истакла је да се град свих ових година труди да, уз велику помоћ ресорног министарства, олакша рад те установе и створи што боље услове за кориснике и за запослене.

– Град Лесковац је постао добар пример праксе у области пружања услуга социјалне заштите у Републици Србији, који би требало да следе и остали градови. У то смо се недавно уверили и приликом потписивања уговора о додели наменских трансфера када је Лесковцу припало 17 милиона динара – истакла је заменица градоначелника Лидија Димитријевић.

Д. Коцић

У БЕОГРАДУ ОТВОРЕН ДНЕВНИ БОРАВАК ЗА ОБОЛЕЛЕ ОД ДЕМЕНЦИЈЕ

Пилот пројекат једном недељно

Удружење Amity и Српско удружење за Алцхајмерову болест (СУАБ) од 17. јуна ове године почели су да пилотирају услугу Дневног боравка за оболеле од деменције и Саветовалишта за њихове неформалне неговатеље у Београду.

Решавање проблема особа са деменцијом је важно зато што оне због психичких промена које имају захтевају, поред медикаментозног лечења, и целодневно ангажовање других лица око подршке и неге. Највећи терет бриге за њихову негу носе чланови породице, а у Београду живи око 20.000 оболелих од деменције.

Отуда ће развој Дневног боравка дати допринос унапређењу квалитета живота оболелих од деменције и чланова њихових породица, неформалних неговатеља оболелих. Дневни боравак ће функционисати у просторијама у Булевару Милутина Миланковића 34, на Новом Београду, једном недељно, сваког четвртка од 16 до 19 часова.

– Имамо заинтересованих корисника много више него што можемо да им пружимо услугу, те ће за сада само њих шест моћи да користи Дневни боравак. Овим пилот пројектом важно је показати да је

могуће пружити овакву врсту услуге и да за ту намену локалне самоуправе треба да издвајају већа средства – објашњава Нада Сатарих из удружења Amity.

Заинтересовани за коришћење услуга, као и за све додатне информације, могу да се јаве на телефон 011/6671-523, радним данима од 9 до 17 часова или путем мејла: pada@amity-yu.org или suab.srbija@gmail.com.

Ове активности су део Amity пројекта „Подршка породицама оболелих од деменције и пилотирање Дневног боравка за оболеле са Саветовалиштем за неформалне неговатеље”, који подржава Министарство за бригу о породици и демографију.

Г. О.

АКЦИЈА „ЧЕПЕНИНГ” У НИШУ

Хуманост на делу

Од рециклираних чепова и друге пластике прикупљена су средства за куповину шест механичких қолица и око 70 комплета постељине који су поклоњени клиникама у Нишу. Крајем маја донација је уручена Клиници за гинекологију, Очној клиници и Клиници за стоматологију.

Према речима покретача акције „Чепенинг”, Војкана Живковића, захваљујући прикупљеним чеповима, за протеклих седам година донирано је око 80 различитих помагала клиникама, установама и појединцима у Нишу.

– Важно нам је да су се грађани ујединили око тога да еколошки делују и да нешто што је у суштини отпадни материјал искористе да помогну како појединцу, тако и установама – истакао је Живковић приликом предаје донације и додао да се прикупљање чепова наставља на више локација у граду.

Иначе, директор Клинике за гинекологију и акушерство др Дејан Митић је рекао да су қолица која су добили значајна због пацијанткиња са тешком клиничком сликом, али и због породиља.

Љ. Г.

ГОДИНЕ НИСУ ПРЕПРЕКА ЗА УЧЕЊЕ

Тајна бритког ума

Старење има своје изазове, а начин на који их прихватамо дефинисаће те изазове као позитивне или негативне. Врло често, рецимо, старији који су били цењени у својој заједници губе осећај вредности када се пензионишу. Веровање да вас друштво више не цени, да више нисте важни као појединац може развити дубоку усамљеност, посебно ако је неко и даље заинтересован да ствара и допринеси.

У тој ситуацији сви губе: старији који се осећају све изолованије и безначајније и заједница која не види њихову вредност и не користи свој потенцијал.

Али без обзира на то да ли друштво препознаје нашу жељу да будемо корисни и рачуна на наш допринос, учење је суштински део живота и нешто што би обавезно требало да наставимо иако старимо. Оно стимулише наш мозак и одржава ту нашу најважнију имовину бистром и бритком.

У ранијим деценијама студије које директно испитују ефекте учења на старије одрасле особе биле су малобројне. У многим земљама су и данас старији од 65 година често искључени из статистике учења, јер се претпоставља да су генерација која више не ради, па самим тим и не учи.

Последњих година је, међутим, објављено мноштво научних студија које показују да је и у старости могуће одржати благостање духа и тела ако пронађемо здраву комбинацију физичке и интелектуалне активности. Стручњаци се слажу да одржавање ума активним може да побољша емоционално здравље и да одложи, ублажи или чак елиминира појаву неких обољења, па и дегенеративне или поремећаје нервног система као што су Алцхајмерова и Паркинсонова болест.

Један од најозбиљнијих пројеката, „Меморија и старење“, Медицинског центра Универзитета Раш у Чикагу, спроведен уз учешће више од 1.200 старијих особа, показао је да је повећана когнитивна актив-

ност код старијих успорила пад сазнајне функције и смањила ризик од когнитивног оштећења. Студија је показала да су сазнајно активни људи, просечне старости од 80 година, који често читају, играју ментално изазовне игре попут шаха или се баве другим интелектуално подстицајним активностима, 2,6 пута ређе развили Алцхајмерову болест и деменцију од старијих особа са мање когнитивних активности.

Неуронаучници са Универзитета Тексас у Даласу спровели су истраживање које је открило да су старији који су се бавили новим ментално изазовним хобијем трајно повећали своје меморијске способности, док су испитивања когнитивних неуропсихолога са Универзитета Сасекс у Енглеској показала да је само шест минута читања дневно смањило ниво стреса учесника студије, успоравајући рад срца и ублажавајући напетост у мишићима. А нижи стрес има широке користи за кардиоваскуларно здравље старијих, смањује крвни притисак и ризик од можданог или срчаног удара, јача имунитет и смањује ниво депресије.

Иако сложени путеви који повезују учење у учењу и позитиван став и здравље захтевају више проучавања, Британка Кети Хамонд, која изучава геријатријске процесе, на основу интервјуа са испитаницима узраста од 16 до 70 година открила је да учење помаже одраслима да развију пет психо-социјалних ресурса: самопоштовање и самоефикасност; идентитет; сврху и наду; компетенције и комуникацију, и социјалну интеграцију. Ти ресурси, како наводи, „промовишу њихово опште благостање, ментално здравље и ефикасно суочавање са променама и недаћама“.

И најновије истраживање у овој области, професорке психологије на калифорнијском Универзитету Риверсајд, Рејчел Ву, иако спроведено са малим бројем учесника (42), стручњаци сматрају веома важним и оптимистичним.

Током студије Рејчел Ву, учесници у доби између 60 и 80 година су 12 недеља похађали три захтевна курса у условима налик студирању. Имали су најмање 15 сати наставе недељно, а радили су и домаће задатке. Предавања су обухватала страни језик, музичко, сликање, фотографију и обуку у коришћењу паметног телефона, а учесници су били мотивисани за учење.

Исход је био импресиван: после само шест недеља резултати учесника на стандардизованим тестовима који процењују способности размишљања и памћења били су слични резултатима одраслих средњих година, односно мозак им је функционисао као код 30 година млађе особе.

– Учење је механизам за развој без обзира колико сте стари – каже Рејчел Ву. – Многи људи мисле да су достигли плафон, али то је тек половина онога где би заправо могли да иду. Ако вам тренер помаже, видећете да је ваша граница много даље него што сте мислили.

Да се вратимо на почетак – уместо препуштања усамљености, која повећава шансе за физички и ментални пад, постоји много начина да се буде користан и да се и даље учи и ради. Можда више немамо свакодневну обавезу али имамо дар слободног времена. То је савршена прилика да научимо нешто што смо одувек желели, а задовољство што ћемо коначно савладати ту вештину или тему даће велики подстрек самопоштовању и самопоуздању.

Осим тога, корисно је знати и да старији који учествују у друштвеним и волонтерским активностима, попут међугенерациских програма у којима се укључују у активности са млађима, доживљавају мање падова, пролазе боље на тестовима памћења и у бољој су физичкој форми од својих вршњака који то не чине. А добробит делује у оба смера.

М. Јовановић

НЕМАЧКА: Мораће да раде до 68?

После реформе немачког пензијског система из 2012, затечена граница за завршетак радног века од 65 година сваке године се повећава за један месец, да би се жељени плафон од 67 година достигао до 2029.

Почетком јуна је, међутим, из Саветодавног већа Министарства економије стигло упозорење да ће ова граница морати да се помери на 68, а до средине овог века можда и на 70 година. Разлог: док данас оних који раде има три пута више него пензионера, тај однос ће се, зато што се све дуже живи, у догледно време променити тако што ће знатно мање запослених морати да издржава растући број пензионера.

То би, ако се ништа не предузме, створи-

ло ситуацију да се на пензије већ око 2040. троши половина владиног буџета – што је фискално неодрживо.

С обзиром на то да је ово изборна година, ово упозорење је оспорено од готово свих политичких партија, што ће за резултат имати да се долазећи проблем одложи, али не и да се скине са дневног реда.

ФРАНЦУСКА: Макрон поново продужава радни век

Француски председник Емануел Макрон ће поново покушати да продужи радни век Француза, иако је његов претходни покушај да то испослује пропао после вишенедељних масовних протеста на улицама Париза и других француских градова.

Једна од опција која је на столу јесте одлазак у пензију са 64 уместо са садашње 62 године, што би било „заслађено“ повећањем минималне државне пензије.

Макрон би најновију реформу, према извештају агенције Ројтерс, покренуо у сасвим догледно време, будући да му садашњи председнички мандат истиче већ следеће године.

Темпо промена би био усклађен са динамиком француског опоравка од пандемије, а идеја остаје стара: да се на десетине пензијских система за разне секторе економије и различите професије, интегришу у један универзални. И овога пута принуда за реформу је стање у пензијском буџету који је прошле године имао дефицит од 18 милијарди евра.

ШПАНИЈА: За шест година до 67

Продужење радног века, односно померање животног доба за одлазак у пензију за запослене у државном сектору на дневном реду је и у Шпанији, где се, према најновијем предлогу,

садашњи животни међаш од 65 година помера на 67. Ова промена би се спровела у року од шест година, дакле до 2027.

Шпанија данас има један од најдарежљивијих пензијских система у ОЕЦД, клубу развијених економија, трошећи за пензије око 12 одсто свог бруто друштвеног про-

извода (БДП). Ова давања ће, према рачуници ОЕЦД-а, до средине века скочити на 14 одсто, што је на нивоу Француске и Италије, дакле изнад просека ове групације.

Пандемија је повећала неза-

посленост у Шпанији, што изазива главоболу власти, али и менаџера пензијских фондова којима се због тога смањује прилив. Већа криза стога може да се предупреди само већ познатим рецептом: подизањем границе за одлазак у пензију – или смањењем пензија.

КИНА: Потребно је више беба

Кинеске породице убудуће могу да имају троје деце, озваничено је на састанку Политбироа КП Кине – што је мера која треба да предупреди оно што је у најмногуљуднијој нацији света до јуче било незамисливо – демографску кризу.

Према управо саопштеним резултатима прошлогодишњег пописа становништва који се и тамо обавља сваких десет година, број становника Кине у другој декади овог века повећан је за 5,38 одсто – што је најнижи постотак пораста још од 1953.

Кинеске власти су забринуте и због чињенице да се број новорођених смањује већ четврту узастопну годину, као и да је статистички просек броја деце по жени пао на 1,3 – док је за просту репродукцију неопходно 2,1 дете.

Анализе показују да је све ово резултат више фактора: од пораста животног стандарда до све веће концентрације Кинеза у великим урбаним центрима – али је и доспели рачун за политику „само једно дете“ која је вођена између шездесетих и осамдесетих година 20. века. **М. Б.**

ГОДИШЊА СКУПШТИНА УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА ОПШТИНЕ АРИЉЕ

Позитивно пословање

Првог дана јуна одржана је седница редовне годишње Скупштине пензионера општине Ариље. Скупштину је отворио председник удружења, Раде Крчевинац, а поред чланова Скупштине, седници је присуствовао и председник СО Ариље Радиша Стефановић, представници локалне самоуправе, као и гости из Чајетине.

На седници је разматран Извештај о раду и финансијском пословању Удружења, а усвојен је и завршни рачун за протеклу годину.

Према речима Рада Крчевинца, Удружење је прошле године пословало позитивно. Од активности које заслужују посебну пажњу истакнута је набавка и подела 243 пакета солидарне помоћи најугроженијим пензионерима.

За наредну зиму обезбеђено је 1.350 кубних метара дрва (испорука на место становања), по приступачним ценама, уз плаћање на рате.

За овогодишњу рехабилитацију у бањама Србије о трошку Фонда ПИО ариљском удружењу пензионера пријавило се 362 кандидата, а њих 53 је остварило то право, каже Крчевинац.

Редовна годишња Скупштина ариљских пензионера

На скупу се чуло и доста предлога и сугестија како побољшати рад удружења и повећати број чланова. Секретар Удружења пензионера Ариље Тома Дукић поручио је да је потребно много снажније деловање Удружења на подручју општине Ариље, уз оснивање месних одбора на територији 21 месне заједнице.

Председник СО Ариље Радиша Стефановић рекао је овом приликом да „сарадња

локалне самоуправе и Удружења даје очекиване резултате који у наредном периоду могу бити још бољи“. Општина ће увек помоћи Удружење пензионера, које је „најорганизованије удружење са највећим бројем чланова, што је за сваку похвалу“, нагласио је Стефановић.

Поздравне речи упутили су и гости из суседних градова, као и одборници у локалној скупштини.

Д. Стојановић

САРАДЊА НАРОДНЕ БИБЛИОТЕКЕ И ГУ ВОЈНИХ ПЕНЗИОНЕРА ПИРОТ

Плакета за Надицу

Надица Костић, директорка Народне библиотеке Пирот, једна је од двадесетак почасних чланова Градског удружења војних пензионера (ГУВП) у Пироту, и добитница Плакете Удружења војних пензионера Србије.

– Сарадња Библиотеке са војним пензионерима је традиционално добра. То је некако природно јер су нам просторије једне наспрам других у Дому војске. Живимо и сарађујемо баш комшијски – прича Надица.

Након укидања пиротског гарнизона 2006. године, Пирот је остао без војске, а само коју годину касније, Дом Војске је предат локалној самоуправи. Тада су војни пензионери остали без сале за разне скупове који су годинама тамо организовани.

– Као праве комшије и пријатељи изашли смо у сусрет војним пензионерима и уступали им читаоницу Народне библиотеке за веће скупове, кад год је то било потребно. Водили смо се мишљу да се „добро добрим враћа“ и да, „кад се хоће, све се може“. Уосталом, војни пензионери Пирота су годинама

Надица Костић

наши верни читаоци. Наше комшије – пензионери имају на располагању и шах-салу у Дому војске – каже Надица Костић.

Њена активност и лично залагање у неговању сарадње са ГУВП нису остали незапажени од надлежних из Удружења војних пензионера Србије. Наиме, на предлог Градског одбора Пирот Удружења војних пензионера Србије, Надица је одликована Плакетом за допринос у сарадњи. Плакету јој је на свечаном скупу уручио председник Удружења, Драган Петровић.

С. Панакијевски

АРАНЂЕЛОВАЦ

Скупштина Удружења

Крајем маја одржана је Скупштина Удружења пензионера Аранђеловац. Председник Удружења Љубиша Гајић истакао је да је број чланова достигао рекорд – 4000.

Због пандемије, неки од програмских задатака нису могли потпуно да буду извршени. Реализован је план набавке огрева, а додељене су и бескаматне позајмице. Подељени су пакети за најугроженије и ваучери за бање (уз обезбеђен превоз).

Прошле године је, због поштовања прописаних мера, било само шест окупљања за прославе рођендана и два излета. Време забране окупљања је искоришћено за реновирање просторија и набавку нове опреме. Финансијски извештај показује мали вишак прихода. За ову годину, поред ранијих активности планира се појачан рад секција, више дружења, као и путовања (на Златибор, Космај, Ђердап). Планира се и обележавање јубилеја – 75 година постојања Удружења.

Чланови Скупштине су позитивно оценили поднете извештаје и похвалили рад Удружења.

М. М.

Занат са деде на унука

Породична обућарска радња Лошонци, која је основана 1953. године у Зрењанину и која је синоним за израду квалитетне обуће у граду а и шире, постоји и успешно ради већ скоро седам деценија.

Оснивач радње, Јанош Лошонци, који је навршио 95 година живота и остварио пуне 54 године радног стажа до одласка у пензију, дошао је после Другог светског рата из родне Неузине у Зрењанин где је радио као обућарски помоћник. Тако је стекао услове за мајсторско писмо које му је омогућило да 1953. године отвори своју радњу.

Јанош каже да му је увек на првом месту било да ради квалитетно, што му се касније и исплатило, јер је стекао поверење суграђана, а стигла су и бројна признања и награде. Учествовао је на многим сајмовима, па је, између осталих, у Суботици освојио златну

Оснивач радње Јанош Лошонци (95), Марија и Иштван Лошонци

медаљу на Међународном сајму занатства. Још 1970. године добио је и највише општинско признање, Октобарску награду града Зрењанина, и постао његов почасни грађанин.

Тајне заната, осим на дванаест ученика, пренео је и синовима, али је један рано преми-

нуо а други је у Немачкој. За наставак породичне традиције одлучио се унук Иштван, који је још као дете врло радо долазио у дедину радионицу, па је тако убрзо заволео и обућарски занат. То га је определило да заврши обућарску школу и да настави породични посао.

Брзо је захваљујући деди ушао у тајне заната, мада је у младости део времена посветио и активном пливању. Наиме, освојио је преко стотину медаља, међу којима и ону најсјајнију – златну, на државном првенству у некадашњој Југославији у дисциплини штафета 4 пута 200 метара слободним стилем. Већ двадесет година је успешан власник радње „Обућа Лошонци Јуниор“.

Свој допринос успешном развоју и пословању радње дале су и његова мајка Марија и супруга Виолета. Марија је део стажа пре пензионисања стекла радећи у њиховој продавници у центру Зрењанина, а Виолета је, пратећи савремене токове у маркетингу, отворила Фејсбук страницу радње на којој је презентовала више од хиљаду модела обуће коју су произвели од првог дана рада до данас.

М. Мектеровић

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА ОПШТИНЕ МЕДВЕЂА

Брину о најстаријима

Удружење пензионера општине Медвеђа 10. јуна, на Спасовдан, обележило је 47. годишњицу оснивања. Тим поводом организовано је више манифестација од којих се посебно издваја брзопотезни шаховски турнир са двадесетак учесника међу којима је било и чланова организације пензионера.

У ову организацију је учлањено око 850 старих лица из Медвеђе.

– Својим члановима смо обезбедили бесплатан градски аутобуски превоз, а онима који са лекарским упутом одлазе на даље лечење у Лесковачки болнички центар признајемо путне трошкове у целости. Око 40 наших најсиромашнијих чланова крајем претходне године добило је ваучере за робу широке потрошње у вредности од по две хиљаде динара – рекао је овом приликом Миладин Шарац, председник Удружења пензионера Медвеђе.

Обележавања 47 година постојања организације присуствовали су уважени гости из локалне самоуправе, председници дру-

Председник Миладин Шарац са гостима

гих општинских организација, као и Братислав Здравковић, председник Градског удружења пензионера Лесковца и координатор активности општинских удружења Јабланичког управног округа. Заслужним организацијама и појединцима уручене су годишње захвалнице.

– Договорили смо више пројеката међусобне сарадње током 2021. године, као

и за следећу годину, када се надамо да неће више бити пандемије коронавируса, јер је ова пошаст нама у Јабланичком округу десетковала зацртане активности и међусобну сарадњу пензионера, посебно у мањим општинским организацијама и месним одборима – истакао је Братислав Здравковић.

Т. С.

БЕОГРАД – ВОЖДОВАЦ

Фонд солидарности са највише чланова

У Удружењу пензионера Вождовац ове године је евидентирано 815 пријава за бесплатну рехабилитацију, каже Милка Вучићевић, председница Удружења. Право на опоравак у некој од бања Србије имаће 214 пензионера са ниским примањима.

У овом удружењу је од почетка године у фонд солидарности примљено 37 нових чланова, тако да сада има 1.400 корисника, и по томе су најбројнији у Београду. Месечно на располагању имају око 700.000 динара, тако да наведеном свотом могу да се подмире потребе половине чланова, мада има примера да појединци узимају позајмицу више пута. Новина у пословању овог удружења је да породица преминулог члана добија једну пензију неповратно. Свим члановима фонда солидарности после осам година враћа се 67 одсто уштеђених средстава, појашњава Милка Вучићевић.

М. А.

СРЕМСКА МИТРОВИЦА

Декупаж радионица

Градско удружење инвалида рада и пензионера „Сирмијум“ Сремска Митровица, које броји око 500 чланова, организовало је крајем маја креативну радионицу посвећену изради уметничких предмета декупаж техником.

– Радионицу је водила Миља Станковић (на слици, седи на челу стола), а полазницима је био обезбеђен сав потребан материјал за рад – каже Мирољуб Бањанин, председник Удружења „Сирмијум“, наглашавајући да је Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања подржало и делимично финансирало ову радионицу као програмску активност СИР Војводине. Током одржавања радионице поштоване су мере заштите од вируса ковид 19, па је, између осталог, због ограничења окупљања на радионици учествовало седам чланова удружења. Председник Бањанин најављује да ће ову активност спроводити и у наредном периоду са већим бројем чланова чим се побољша епидемиолошка ситуација у земљи.

М. М.

МАЛИ ЗВОРНИК

У ишчекивању спортских игара

Од 2.180 пензионера, колико живи у Малом Зворнику, у тамошње удружење уклањено је више од половине. На челу Удружења пензионера Мали Зворник је председник Ратко Петровић (на слици).

– Преко месних организација тежимо да допремо до сваког пензионера. Од сопствених средстава издвојили смо 200.000 динара као помоћ за најугроженије у виду хуманитарних пакета, а нешто раније добили смо и помоћ од Фонда ПИО за сличне намене. Набављамо огревно дрво и зимницу које наши чланови плаћају у више рата – набраја Ратко Петровић активности овог удружења.

Удружење већ трећу годину учествује на Летњим олимпијским спортским играма дринских пензионера Републике Српске и Западне Србије. Они се током лета сваког викенда такмиче у шаху, риболову, бацању плочица, пикаду, брзом ходања и трчању.

Ове године је требало да домаћин на отварању спортских игара буде Мали Зворник, али су домаћинство уступили Братунцу, пошто су тог дана, 28. јуна, обележавали Дан удружења. За први викенд јула планирају излет до Београда и манастира Тумане.

М. А.

МИРИЈЕВО

Велико интересовање за бање

У просторијама удружења пензионера „Треће доба“ из Миријева организована је вакцинација за грађане овог насеља. По речима председника удружења, Душана Матића, интересовање за вакцинацију било је изузетно велико, нарочито међу старијим особама. Председник удружења је истакао да су готово сви чланови вакцинисани и ревакцинисани.

И ове године су чланови овог удружења пензионера показали велико интересовање за бесплатан одлазак у бање широм Србије у организацији РФ ПИО. Захтеве је поднело 289 чланова који испуњавају услове за десетодневни одмор и опоравак, каже Душан Матић.

М. Т.

КОВАЧИЦА

Излет на Дивчибаре

Захваљујући вакцинацији против вируса ковид 19, полако попушта строжи режим свакодневице и пензионери се постепено враћају ранијим активностима. Тако је и Општинска организација пензионера Ковачице почетком јуна донела одлуку да за своје најстарије чланове, који су се вакцинисали, организује излет на Дивчибаре, уз поштовање противепидемијских мера. Шездесет чланова из месних организација Ковачица, Црепаја, Дебељача, Самош, Идвор и Уздин провело је пријатан дан на Дивчибарама.

Како су истакли излетници, после дуже кућне изолације, то је био празник за очи и душу, на чистом ваздуху, а чак ни коло није изостало након заједничког ручка.

Председник Општинске организације пензионера Ковачице, Корењ Јано, обећао је да ће се пензионери опет вратити овој дивној природи где су имали прави опоравак. **И. П.**

КУКУЈЕВЦИ

Јача од короне

Удружење пензионера Шид – огранак Кукујевци пословало је и за време ванредног стања, и касније у јеку пандемије, захваљујући, пре свега, својој преданој секретарици, Ани Бркић (на слици).

Иако је имала обавезу да ради само два дана у недељи, она је на посао долазила скоро сваки дан. Примала је уплате за отгрев, радила на расподели пакета за пензионере, на пријавама за бесплатно бањско лечење итд.

Сваки дан код Ане пензионери са маскама, у страху од короне, са безброј питања... Поред службеног дела, она је увек налазила времена и да их ободри и посаветује, као прави психотерапеут.

Ана успешно сарађује са председником Општинске организације пензионера у Шиду, Лазаром Гавриловићем, као и са свим члановима Извршног одбора. Често се нашали да би јој било лакше кад би успела да набави „бицикл на три точка“.

О вредној секретарици Ани, која је витална и позитивна упркос поодмаклим годинама, могло би још да се пише. Њен рад чланови веома цене и желе јој да још дуго буде са њима. **М. Ћ.**

СВРЉИГ

На опоравак 60 пензионера

За рекреативни одмор о трoшку Фонда ПИО пријавило се 157 пензионера са подручја општине Сврљиг. Према речима Славише Матејића (на слици), председника Удружења пензионера Сврљиг, највећи број захтева – 114 поднели су старосни пензионери, 23 инвалидски и 20 породични пензионери. Сходно болестима и потребама, највеће интересовање влада за Нишку, Сокобању и Луковску бању, додаје Матејић.

Иначе, према добијеној квоти, из сврљишког краја ће ове године бесплатан опоравак у бањама моћи да користи укупно 60 пензионера: 43 старосна, 11 породичних и шест инвалидских. Рехабилитација за пензионере за ову годину планирана је на јесен, после завршетка туристичке сезоне, а у току је коришћење одмора за прошлу годину чију је динамику успорила корона. **С. Ђ.**

ЛЕСКОВАЦ

Хиљаду петсто пријава за бање

Право на бесплатан опоравак у некој од бања Србије ове године ће остварити око 350 пензионера из Јабланичког управног округа.

Са подручја које покрива Удружење пензионера града Лесковца за рехабилитацију се пријавило око 1.500 најстаријих житеља, а највише њих за Сијаринску бању.

– Имали смо мобилне екипе за пријављивање у месним одборима у Грделици, Брестовцу и Вучју, као и у нашем седишту у приземљу Дома пензионера у Лесковцу. Ове године интересовање за бањски опоравак је било баш велико. Нажалост, само петина пријављених ће моћи да оствари ово право – истиче Братислав Здравковић, председник лесковачког и регионалног Удружења пензионера.

Ових дана из пензионерских организација Софије и Перника пристигли су позиви за обнову сарадње са лесковачким Удружењем пензионера, а иста понуда је стигла и из Кавадараца, Кочана и Куманова, па се сви надају скором сусрету. **Т. С.**

ОДГОВОРНОСТ ПРЕМА ПРИРОДИ У ДОМУ БЕЖАНИЈСКА КОСА

Заједно у еколошкој радној акцији

Више од 35.000 квадратних метара дворишта, које је као такво једно од највећих у престоници, окружује Дом Бежанијска коса Установе Геронтолошки центар Београд (УГЦБ), где је радно обележен 5. јун, Светски дан заштите животне средине. Значајан дан и по томе што је први пут од почетка епидемије, у установи која је позната по бројним активностима, организован догађај отворенијег типа. Обилазећи двориште затекли смо радну атмосферу, уз много смеха, доскочица, а зачула се и песма. Корисници су тражили да се фотографишу, радовали су се лепом дану, сунцу и мирису стаиња.

Запослени, који су се током изолације трудили да корисницима Дома пруже психосоцијалну подршку, да им оснаже емоционалне способности кроз активности којима се слободно време могло попунити, и сада су били ту уз њих. Иако је била субота, чак 70 запослених одазвало се добровољно да учествује у сређивању дворишта – парка. Затекли смо и помоћника директора УГЦБ, Милицу

Ђорђевић, са којом смо разговарали о овом догађају.

– За радну акцију су се добровољно пријавили запослени и корисници, а поред 70 запослених, одазвало се више од 50 корисника. Ради очувања животне средине и повећања свести о њеном значају одлучили смо се за сређивање парковског дела Дома. Овог пута циљ нам је сређивање стаза и површина у хладовини јавора, кестена, јасена. Усредсредили смо се и на дотеривање шаховског поља, фарбање гелендера и клупа еколошким бојама, као и на садњу цвећа и сређивање воћњака, с обзиром да трешње, мушмуле и јабуке додатно опле-

мењују површину око Дома, што улепшава боравак свима нама који смо овде свакодневно – рекла је за наш лист Милица Ђорђевић.

Према њеним речима, акција је овог типа се нису одржавале у протеклом периоду управо ради заштите корисника.

– Како је првог дана вакцинације у Србији започета и вакцинација у УГЦБ, до сада је вакцинисано више од 85 одсто корисника. Ситуација у установи је врло повољна јер дуже време није било заражених, што је и омогућило да се ова акција организује. Данашње активности увод су у лепше време и повољнију епидемиолошку ситуацију – навести-

ла је помоћник директора Милица Ђорђевић.

Акција је одржана уз поштовање свих обавезних мера опреза и на отвореном простору.

Услуге смештаја Установа Геронтолошки центар Београд пружа у четири дома: Бежанијска коса, Вождовац, Карабурма и Стационар. Током најтежих дана епидемије, у одбрану здравља и достојанственијег, квалитетнијег живота корисника ставили су се бројни лекари, медицинске сестре, физиотерапеути, неговатељице, особље вешераја, кухињско особље, служба хигијене, техничка служба, служба обезбеђења, фризери, социјални радници, терапеути... **Ј. Оцић**

АКТИВНОСТИ ПОКРЕТА ТРЕЋЕГ ДОБА СРБИЈЕ

Основањ Клуб ветерана акцијаша и еколога

На Светски дан заштите животне средине, 5. јуна 2021. године, одржана је оснивачка седница Скупштине Клуба ветерана акцијаша и еколога Покрета трећег доба Србије.

У Одлуци о оснивању овог клуба пише да грађани, припадници трећег доба који су учествовали на омладинским радним акцијама и добровољним еколошким активностима, оснивају Клуб ветерана акцијаша и еколога Покрета трећег доба Србије као патриотску, добровољну, непрофитну, невладину и нестраначку организацију.

Оснивачи овог клуба (осам ударника, који су у своје време били команданти бригада) желе да окупе и организују при-

паднике трећег доба на заједничким активностима у циљу остваривања пројеката програма од јавног интереса путем радних акција и других облика добровољног и волонтерског рада.

Неки од циљева овог клуба су: остваривање друштвено кори-

сног рада, очување природних ресурса и заштита животне средине, промовисање и стимулисање културе волонтирања путем мога и тзв. малих еколошких радних акција у локалној заједници, организовање викенд еколошких кампова, волонтерских еколошких акција, итд.

Клуб планира да надлежним органима предложи конкретне модалитете за решавање појединих питања и проблема путем ангажовања институција акцијаша и волонтера.

У плану је и организовање прикупљања, обраде и чувања документарне и историјске грађе о омладинским радним акцијама и радним бригадама, као и унапређивања сарадње са срод-

ним институцијама у Србији и иностранству.

Клуб ветерана акцијаша и еколога водиће бригу о унапређењу животног стандарда и социјалне сигурности својих чланова, а посебно о старим, болесним, усамљеним члановима Клуба.

Учесници седнице усвојили су Статут Клуба, изабрали руководство, Управни и Надзорни одбор.

Оснивањем овог клуба обогаћује се унутрашња организациона структура Покрета трећег доба. Поред Књижевног клуба Покрета ТДС, сада је формиран и Клуб акцијаша и еколога Покрета ТДС, а при крају је формирање Сликашког и иконописачког клуба Покрета ТДС.

Г. О.

Од 2016. радна књижица у електронском облику

? М. Л., Ниш: Изгубио сам радну књижицу. Како могу да добијем дупликат овог документа?

Одговор: Изменама Закона о раду, радна књижица у папирној форми престала је да важи од 1. јануара 2016. године.

Радне књижице издате до тог датума и даље се користе као јавне исправе, тј. уписани подаци за претходне периоде могу да се користе у поступку остваривања права из пензијског и инвалидског осигурања и других права у складу са законом.

С обзиром на то да радна књижица није у употреби од 1. 1. 2016.

године, не постоји правни основ да се издају дупликати, као и да се у радне књижице уносе подаци о осигурању после 1. 1. 2016. године.

Сви подаци о осигурању се налазе у електронској форми у Централном регистру и бази матичне евиденције Фонда ПИО. Уколико су запосленима потребни докази о подацима из осигурања, уверења могу добити у Фонду ПИО о свим периодима запослења, односно осигурања.

Поновно запослење у иностранству

? В. Ј., Лесковац: Имам више до 65 година, али ми се пружила прилика да се поново запослим код послодавца из Немачке. Могао бих још да радим, али не желим да то буде „на црно“. Не знам да ли треба да се јавим нашем ПИО фонду и да им пријавим да сам се запослио у иностранству, јер већ примам и део немачке пензије.

Да ли у случају поновног запослења у иностранству престаје исплата једне од две пензије (инострана или српска) док старосни пензионер ради?

Одговор: Према прописима Републике Србије, од 1. јануара 2015. године не обуставља се исплата домаће пензије за време рада у иностранству.

С обзиром на то да је иностранна пензија остварена по прописима те државе, и испла-

та зависи од њихових законских прописа.

Дакле, ако се корисник пензије запосли, иностранни орган може да обустави исплату пензије остварене код тог органа уколико је то предвиђено његовим прописима.

Провера стажа за војску

? О. Т., Београд: Ускоро испуњавам услов за пензију, али хтео бих пре тога да проверим стаж. Радио сам као војни осигураник у неколико војних пошта Србије, али и у Словенији. Које да се обратим?

Одговор: Стаж се може проверити у некој од организационих јединица Фонда ПИО подношењем захтева за издавање уверења о подацима унетим у матичну евиденцију о осигураницима. У том уверењу ће бити наведени сви подаци којима Фонд располаже за периоде када сте били војни осигураник у војним поштама у Србији. Уколико у том уверењу евентуално недостају поједини подаци

о Вашем осигурању у Србији, можете захтевом да се обратите Министарству одбране, Сектор за људске ресурсе, Управа за кадрове, Немањина 15, Београд. Управа за кадрове ће доставити одговарајуће пријаве Филијали за град Београд, ради уноса података у матичну евиденцију. За периоде када сте били војни осигураник у другим републикама бивше СФРЈ, податке потражујете у тим државама.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

! Више информација о свим питањима из области пензијског и инвалидског осигурања доступно је на сајту РФ ПИО www.pio.rs

Туђа помоћ и нега и основни додатак за ТПН

? А. Ј., Бор: Тешко сам болестан и не могу самостално да бринем о себи. Чуо сам да је могуће добити новчану накнаду за помоћ и негу другог лица, али да постоји и основни додатак за туђу помоћ и негу. У чему се разликују ове две врсте помоћи?

Одговор: По Закону о ПИО, право на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица утврђено је као посебно право из пензијског и инвалидског осигурања и остварују га осигураници и корисници пензије, док право на основни додатак за помоћ и негу остварују кори-

сници социјалне заштите, односно лица која нису обавезно осигурана. Основни додатак и новчана накнада се међусобно искључују, те исто лице не може бити корисник оба права, односно лице може остварити своје право само по једном од ова два основа.

Шта утиче на висину пензије

? Г. В., Меровина: Ускоро би требало да испуним услов за старосну пензију. Интересује ме шта се узима за обрачун пензије и шта утиче на висину пензије?

Одговор: Висина пензије се одређује на основу бодовног система, којим се обезбеђује да висина пензије корисника буде у вези са дужином пензијског стажа и висином основице (остварене зараде) на које је плаћен допринос, чиме се обухвата време проведено у осигурању током целог радног века осигураника.

То значи да на висину старосне пензије не утиче само дужина пензијског стажа већ

и остварена зарада односно основице осигурања за сваку календарску годину јер годишњи лични коефицијент, који се множи са пензијским стажом, представља однос укупне зараде за сваку календарску годину и просечне годишње зараде у Републици за ту годину. У зависности од тога колика је била зарада у односу на просечну зараду у Републици и колико година стажа има осигураник, зависиће и износ пензије.

Право предузетника на старосну пензију

? П. Т., Лозница: Предузетник сам и ускоро испуњавам услов за стицање права на старосну пензију. Да ли морам да одјављујем радњу?

Одговор: Према Закону о ПИО, предузетник који жели да настави да обавља самосталну делатност и после остваривања права на старосну пензију, нема обавезу да одјављује радњу из

привредног регистра и прекида осигурање. Уз захтев за остваривање права на пензију доставићете уверење о обављању предузетничке делатности од Агенције за привредне регистре.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВЧИЋ	НАБУСИТОСТ, ОСОРНОСТ	ПОЉОПРИ- ВРЕДА (АЛТ.)	ДАВНИ КРВНИ СРОДНИК	ОДРЖАВАТЕЉ РЕДА	ТУРСКИ ДОСТО- ЈАНСТВЕНИК	ОСТРВО У ЛАМАНШУ	ВОЂА КОЗАКА
СПРАВА, УРЕЂАЈ							
СКУП ИСТОВРСНИХ ЧЕСТИЦА							
ДАВАЊЕ, ПРЕДАВАЊЕ							
РАДМИЛА (ОДМИЛА)					ТОНАМЕТАР (СКР.) ОКАМЕЊЕНИ ГЛАВНОЖАЦ		
ВРСТА ПАПАГАЈА						ОЗНАКА ЗА АЛТ МУЖАР, СТУПА	
СИМБОЛ СУМПОРА		ОЗНАКА ЗА КАРАТ МАРКА ТВ. УРЕЂАЈА		ПИСАЦ, ТОМАС ОСТРВО У ИТАЛИЈИ			
УЗВИК ЗА ТЕРАЊЕ КОКОШИ			СОЈ, ВРСТА СТАНОВНИЦИ НАШЕГ ГРАДА				УДАРАЦ РУКОМ ПО ЛИЦУ
ВРСТА СИСАРА							
ЛИСИЧЈЕ КРЗНО КОД РЕПА							
ФИСКУЛТУРА						ОЗНАКА ЗА МЕТАР ЧАСОВНИК	
ОЗНАКА ЗА ТОНУ		ИМЕ ДЕ МОПАСАНА ВРСТА СИРА			ПРЕДЛОГ СУЛФАТ БАРИУМА		
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ТРЕМОЛО (СКР.) РИМ.БОГ ЉУБАВИ			НОЋНИ ЛОКАЛ ПЛУГ ЗА ОРАЂЕ			
РОМАН ЛАЈОША ЗИЛАХИЈА							ПУТНА ИСПРАВА, ПУТОВНИЦА
СТАНОВНИК СУСЕДНЕ ДРЖАВЕ						ОЗНАКА ЗА ПОНД СТ.ГЕРМ. НАРОД	
ЛЕТОВАЛИШТЕ У ИСТРИ							
УПАЛА СЛУЗОКОЖЕ НОСА							
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	КРЗНО ОД АЈКУЛЕ СИМБОЛ СУМПОРА				ПОКАЗНА ЗАМЕНИЦА ОЗНАКА ЗА МЕГА		
СТАРИЈИ (СКР.)			МЕСТО У ДАЛМАЦИЈИ				

ОСМОСМЕРКА

П	К	Н	У	Т	А	Ј	А
Т	Р	А	К	Т	О	Р	Ј
С	А	И	Г	Р	А	Ч	И
О	Т	В	З	А	П	А	Д
Р	Е	А	А	М	Т	Л	А
О	Р	Ц	Т	Н	А	О	К
П	И	О	Н	И	И	К	Н
С	Т	А	Л	А	К	Ц	Б
Х	О	Т	Е	Л	О	А	А
А	Р	А	Ч	У	Н	А	Р
Н	И	С	Р	А	А	Н	А
О	Ј	Т	Н	Г	Р	К	С
В	А	А	Е	О	Л	И	Т
Е	С	Т	О	Н	А	Ц	А
Р	Т	У	Л	И	П	А	Н
Д	О	Р	И	Ј	А	Н	А
И	Г	А	Т	А	Д	К	К
П	А	Н	О	И	А	А	А
А	Л	А	Т	Л	Ц	Р	Р
Р	Б	К	А	А	Л	А	Т

Све речи треба пронаћи у лику осмосмерке. На крају ће остати два слободна поља са словима, која дају име глумца Паћина.

ГАТОН, АГОНИЈА, АНКРА, АНКИЦА, АРСИН, БАНАНА, БЛАГО, ВЕРДИ, ДОРИЈАН, ЗАПАД, ЕОЛИТ, ЕСТОНАЦ, ИКОНАР, ЈАИЛА, ЈАСТОГ, КАДИЈА, КНУТА, КОЛАЧ, КРАТЕР, ЛАПАН, ЛИТОТА, НАИВАЦ, НЕОЛИТ, ОТЕЛО, ПАНОИ, ПИОНИ, ПРИЗМА, РАПИД, РАСТАНАК, РАЧУНАР, САИГРАЧ, СПОРОСТ, СТАЛАК, СТАТИКА, ТАВАНИЦА, ТАСТАТУРА, ТЕРИТОРИЈА, ТРАКА, ТРАКТОР, ТРТИЦА, ТУЛИПАН, УРАНАК, УТАЈА, ХАНОВЕР, ХОТЕЛ, ЦАНКАР.

РЕШЕЊЕ ИЗ ОВОГ БРОЈА - СКАНДИНАВКА: направи, арати, релатива, фата, тм, папа, а, с, к, Ман, ам, ков, табанаш, опепа, стоп, м, т, и, са, рд, бар, апарат, п, Олатија, ринилиц, сир, то, ст, Омил, ОСМОСМЕРКА: Ал.

Да ли сте знали ...

– да је 29. јун Међународни дан Дунава који се обележава у 14 европских подунавских земаља потписница Међународне конвенције о заштити Дунава? Конвенцију о заштити ове реке потписали су 29. 6. 1994. године, у Софији (Бугарска), представници подунавских земаља и Европске уније како би се подигла свест за очување Дунава и апеловало на рационалну употребу водних ресурса.

– да је 1856. године, након Кримског рата, у Паризу формирана Европска дунавска комисија са седиштем у румунском граду Сулини? Дунавску комисију чинили су представници Француске, Енглеске, Аустрије, Прусије, Русије, Сардиније и Турске, а француски језик постао је званичан језик на Дунаву. Касније му је додат руски, па немачки језик.

– да је Дунав са својих приближно 2.872 километра друга по дужини европска река али и једна од „најмеђународнијих“ река на свету јер протиче кроз десет држава и у њеном сливу живи 83 милиона људи? Чак четири престонице налазе се на њеним обалама (Беч, Братислава, Будимпешта и Београд), а око 20 милиона људи се снабдева водом за пиће из Дунава.

– да су неке од најранијих људских култура на Земљи биле смештене у сливу Дунава? Лепенски Вир, на десној обали, у Ћердапској клисури, представља остатке најстаријег седелачког насеља у Европи. „Лепенски“ аласи су на тој локацији оформили културу која је трајала две хиљаде година у континуитету, у периоду 6500-4500. год. п. н. е. Археолошко налазиште Винча Бело брдо, на самој обали Дунава, код Београда, представља светски познати локалитет, а сваки од наталожених праслојева обележава поједине фазе живота у раздобљу од око 4500-3200. год. п. н. е.

– да су још у 7. веку п. н. е. стари Грци обављали трговину Дунавом (звали су га Истер) од Црног мора до Гвоздених врата? Дунав је касније служио као северна граница пространог Римског царства, а многи данашњи градови уз реку настали су као римске војне испоставе.

– да је делта Дунава од 1991. на листи светског наслеђа УНЕСКО-а?

Делта Дунава у својим бројним језерима и мочварама угошћује 360 врста птица, укључујући 70 процената свих белих пеликана на свету и 50 процената пигмејских корморана, као и 135 врста риба и 1.830 врста биљака.

Маска

Ни најбоља маска не може да сачува образ.

Кад те ухвати криза, ухвати и ти њу. Па ком обојци, а ком опанци.

Ми чувамо нашу историју. Да се не понови.

И живели су срећно до краја живота. Никад се нису упознали.

Немам ни пребијеног динара у џепу. Потпуно сам финансијски консолидован.

Зоран Т. Поповић

Мишљење

Кад боље размислим, боље да не мислим.

Кад схватиш шта си изгубио, изгубиш то по други пут.

Пре него што кажеш: Хоп, види да л' пише: Стоп!

Најбоље видиш кад се постидиш.

Они који немају образ имају најбољи одраз.

Кад сам дочекао својих пет минута, сат је стао.

Стево Бздилик

Ловор

И ловоров венац зна да нажуља врат ако није скројен по мери заслуга.

У неуспелом браку последњу реч има судија.

Некада је довољно правити се луд и лепо живети.

Колико поштујеш себе, толико ће те и други поштовати.

Карактер је богатство које се не продаје, али се и без њега може лепо уживати.

Живан С. Филиповић

Брана Николић

Сатиричар

Живот је највећи сатиричар. И дању и ноћу бриси афоризме.

Бог све види али не може да верује својим очима. Мисли да је у питању скривена камера.

Нисам искључив, али највише ценим своје мишљење.

Све радимо у минут до дванаест. То је преломни тренутак у нашем животу.

Каријериста је увек у послу. Лакта се и рукама и ногама.

Колико су нам потребни пријатељи, толико и непријатељи. Пријатељи – да би нас дизали у небеса, а непријатељи – да би нас спуштали на земљу.

Живко Кулић

После ручка

После ручка не спавам, него тражим нешто да поједем.

Новац квари човека. Срећом, ја примам само пензију.

Изгубио сам памћење. Ко год га нађе, неће имати велике користи.

Помози нам, Боже! У твом је интересу.

Гледао бих своја посла, али га немам.

Милен Миливојевић